

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET

1980.

FEBRUÁR

BEREMÉNYI GÉZA

Halmi vagy a tékozló fiú

TRAGÉDIA HÁROM FELVONÁSBAN

Személyek:

KONDOR, családfő, igazgató, Halmi
nevelőapja és nagybátyja
HALMI, az előbbi apa fia, a
mostaninak unokaöccse
HORVÁTH, Halmi osztálytársa
FOGLYOS, Halmi osztálytársa
PILISI, nyugalmazott tanár
LEVENTÉ, a fia
ROZNER Kondor beosztottjai
GYIMESI
RAJNÁK, hírhozó, Párizsból
hazatért turista
Halmi előbbi APJA
ÓRULT
ugyanazon színész alakítja
ELSŐ bohóc
MÁSODIK bohóc
ANYA, Kondor jelenlegi felesége,
Halmi anyja
LILI, Pilisi leánya

Színhely : Budapest

ELSŐ FELVONÁS

1. színpad

Budapest. Utca Kondorélc háza előtt
Horváth és Foglyos jönnek, nyug-
talanul nézelődnek

HORVÁTH Azt mondta, hogy ma is itt
fog várni engem.
FOGLYOS Igen? (Nézelődik) Te, biztos
ez? Nem hülyéskedsz?

HORVÁTH Isten bizony.

FOGLYOS (szünet után) Késik.

HORVÁTH Nem, mi jöttünk előbb.

FOGLYOS Akkor várjunk. Nincs

más hátra, várni kell.

HORVÁTH (szünet után, ijedten)

Várjunk, Foglyos? Szerinted vár-

junk? De most tényleg.

FOGLYOS Hát te akartad, nem? Te

ugráltál, hogy jöjjünk ide, nem?

HORVÁTH De. Csak most már nincs

kedvem hozzá. Ez a pali a Halmi-ra

kíváncsi, erre én idehozlak téged,

belekeverlek valamibe, bele-keverem

magamat is valamibe, ez nem viccel

ez a pali, ez úgy ki-nyír minket,

hogy nézhetjük magunkat.

FOGLYOS (nevet) Félsz, Horváth?

Félsz, Horváthkám?

HORVÁTH Á-á! Én nem, csak...

FOGLYOS (kinéz) Ott jön! HORVÁTH

(rémműlten odakapja a

fejét, majd megkönnyebbülten) Á!

Ez nem az egyik se.

*Bejön a két bohóc utcai járókelő-nek
öltözve, polgári jólétre valló ruhában,
csevegve elhaladnak a két fiú előtt*

ELSŐ (ő az idősebbik, megáll egy
pillanatra, felnéz) Front van most
vagy ehhez hasonló, nem is tudom,
mi büjt az emberekbe, kérlek
szépen, mindenki olyan arrogáns.
Neked esnek, lökdösnek.

MÁSODIK (belekarol társába) Sose
bánd, Géza bácsi. Nézz el a fejük
fölött. Te azért már letettél vala-
mit az asztalra.

ELSŐ (idegesen kirántja a karját) Ne
érj hozzám, Tibor, megkérnélek,
hogy ne érj hozzám, ha nem sértelek
meg veled, rosszul tűröm, hogyha
hozzám érnek. Nem szeretem.

MÁSODIK Csak a megnyugtató
végett látva, milyen idegállapotban
vagy... (Nem engedi el, du-

lakodnak) Igazán nem szándékoztam .
. . . A világért se akarom, hogy a
terhedre legyek, Géza bácsi drága,
csak gondoltam, a viszonyunk
feljogosít ...

ELSŐ Erre nem! Édesapád emléké-re
tekintettel te többet engedhetsz meg
magadnak, Tibi, mint akárki más, de
ezt nem ! Nem és nem, ez a gyengém,
véd az eszed-be, ha jót akarsz, ez a
gyengém, Tibi, rosszul tűröm, ha
fogdosnak.

MÁSODIK (makacsul karolva) Én
megértelek, de neked is tekintettel
kell lenned rám, én bizalmasan
szeretnék beszélgetni veled, és lát-
talak, hogy a fiadnak megengeded,
hogy beléd karolva diskuráljon, hát
légy szíves, fogadj a bizalmadba
annyira engem is ...

ELSŐ Tévedésben vagy, ha azt hiszed,
hogy ezzel valamit elérsz. MÁSODIK
Bánts meg, tessék, ha azt akard,
bánts meg ! Nekem az is nagyon
megfelel, csak foglalkoztassalak
valahogy.

ELSŐ Normális vagy te, Tibor? !
Mondd, fiam!

MÁSODIK Látod, látod?! Jaj, de jól
Klárisszöveget ütöttem a fejedbe!
Engem ugyan nem vakarsz le ma-
gadról, Géza bácsi, velem foglal-
koznod kell, engem segítened kell,
mert te befolyásos személy vagy, és
én számítani akarok a te se-
gítségedre, akkor is, ha nem talál-
kozom a tetszéseddel, nekem nincs
vesztenivalóm, én félárva vagyok a
mai tipródásban, és csak az a fontos
nekem, hogy ott legyek mindig a te
látókörödben, ha így nem, hát úgy
vagy amúgy ... ELSŐ Visszataszító,
undorító ...

MÁSODIK Undorító? Az jó. Az jó erős
érzés velem kapcsolatban. Őrizd
meg, nagyon kérlek, ezt az érzésedet
irányomban, így hosszú lejáratú
fogamatom lesz a gondolkodásodban
...

ELSŐ Elég volt!

MÁSODIK ... és gondoskodni fogok, hogy megőrizd ezt a felém irányuló érzékenységedet, kérlek szépen ...
ELSŐ Micsoda világ, micsoda emberek!
MÁSODIK Nekem se tetszik, én se vagyok boldog, de mit csináljak? Egyedül a következetesség segít ...

Dulakodva indulnak kifelé

ELSŐ Szegény édesapád, ha élne!
MÁSODIK Részemről örülök, hogy nem él, és nem kell látnia, hova kényszerültem, de ha már ő nincs köztünk, én téged választottalak segítségnek, és kell, hogy érezz valamit.
ELSŐ Biztos front van, olyan biztos, mint ...
MÁSODIK Semmi sem biztos, Géza bácsi, hallgass rám, semmi sem biztos, csak a halál, meg az, amit mi most megtárgyaltunk egymással.
ELSŐ Én nem tárgyaltam veled.
MÁSODIK Azt te csak hiszed. Nagyon sok történt, majd meglátod.

Elmennek

FOGLYOS *(hátulról tréfásan meg-rúgja rémülten nézelődő Horváthot)* Félsz, Horváth? Félsz, kis-fiam, mi?
HORVÁTH *(összerezzen, aztán verekedni kezd)* Nem, te hülye. Vedd tudomásul, nem félek. És most ne idegesítsél, jó? Ha megkérhetlek. *(Közben nevet ő is)*
FOGLYOS De igenis! Azért hívtál ide, mert félsz egyedül találkozni veled.
HORVÁTH 'Nem is azért. FOGLYOS De igen, Horváth. HORVÁTH De mikor nem, Foglyos. FOGLYOS Hát akkor miért, mi, ha nem azért?
HORVÁTH Mert veled együtt akarok benne lenni valamiben. Egyedül nem mászok egy ilyen hülyeségbe.
FOGLYOS Mert félsz, Horváth, félsz.
HORVÁTH Nem, hanem azért, mert hülyeség.
FOGLYOS És velem miért mászol bele?
HORVÁTH Mert már évek óta pályázok arra, hogy jóban legyünk. Én felnézek rád, Foglyos, mert én ilyet még nem láttam, mint te. Meg a Halmi. Két ilyennel járni egy osztályba, az nekem nagy dolog. És ha valami hülyeséget csinálunk együtt, az szerintem összehoz minket. Érted, Foglyos? Te biztos érted. Ez össze fog hozni minket.

FOGLYOS És ha nem?

HORVÁTH Akkor semmi sem.

FOGLYOS És ha ez a pasas nem jön, akkor hogy jövünk össze?

HORVÁTH Jön. Ez jön. Látszott, milyen fontos neki az ügy. Nyilván megbízták, hogy figyelje a Halmit. Annyira kérdezett.

FOGLYOS És mi most itt adatokat fogunk szolgáltatni neki?

HORVÁTH Nem, majd átverjük, és ez benne a jó. Vagyunk mi olya-

nok, nem, Foglyos? Különbén is, mit tudunk mi mondani neki? Nem tudunk semmit.

FOGLYOS Nana. Mit kérdezett eddig tőled?

HORVÁTH Hát, hogy milyen is ez a Halmi.

FOGLYOS Erre fel te?

HORVÁTH Hát hogy ..., hát, hogy énszerintem nem normális a srác és...

FOGLYOS Ezt mondtad a Halmiról.

HORVÁTH És hogy éppen azt bírom a srácban, hogy nem normális, de szerintem csak úgy tesz, mintha nem volna komplett, hogy békén hagyják, közben pedig folyton kombinál.

FOGLYOS Ezt mondtad neki.

HORVÁTH Ezt.

FOGLYOS Hát tudod, mi ez?

HORVÁTH Mi?

FOGLYOS Ez feljelentés, te béna.

HORVÁTH Miért béna?

FOGLYOS Mert hülye vagy.

HORVÁTH Én.

FOGLYOS Nem is én. Mert ha engem egy ilyen elkap, és elkezd a Halmiról faggatni, akkor én tudom, hogy nem véletlen álltak rá a Halmira, nyilván csinál valamit, nem?

HORVÁTH Mit gondolsz, nekem ez nem vágott be azonnal? Minek nézel?

FOGLYOS Akkor miért nyomod be a fűröt nekik még jobban azzal a dumával, hogy a Halmi nem normális, vagyis képes arra, amire más nem? Hogy gyanús. Kétes, veszélyes.

HORVÁTH Miért, szerinted nem az a Halmi?

FOGLYOS Na, most állapodjunk meg: fedezzük a Halmit vagy nem.

Bejön az Apa. Idősödő férfi, feltűrt gallér, napszemüveg, gyanús viselkedés

Mert ha át akarjuk verni 'ezt a nyomozót, akkor úgy kell csinálnunk, mintha ...

HORVÁTH Psszt, hallgass! Ott jön már megint. *(Odakiált)* Halló! Szimat! Kapd el! *(Beugrik Foglyos háta mögé, idegesen röhög, az Apa megrezzen)* Itt vagyok, huhú! Fogd meg!

Az Apa megijed, el akar futni, de aztán visszafordul, és a Foglyos mögül kivigyorgó Horváth felé közelít

APA Szervusztok, fiúk. *(Foglyos nézi merően, azt hiszi, ő a keresett személy)*

HORVÁTH Jó napot.

FOGLYOS Jó napot kívánok.

APA Mi volt ma az iskolában? Feleltetek valamiből?

HORVÁTH Nem.

APA *(Foglyoshoz)* És te? Te se?

FOGLYOS Ma nem volt feleltetés. A

tételeket dolgoztuk ki.

APA Persze, ti már érettségiztek. *(Foglyoshoz)* Szeretnék beszélni veled, fiam, ha ráérsz egy kicsi-két.

HORVÁTH Nem ér rá, siet, őt hagy-Ja békén. Én már mindent elmondtam magának.

APA Ne beszélj helyette, kisfiam, majd ő közli velem az álláspont-ját. *(Foglyost figyelve)* Látszik rajta, hogy olyan fiú ő, akinek megvan a saját külön bejáratú véleménye a dolgokról. Ugye? Na, ismerem én őt.

FOGLYOS Ki maga?

APA Majd megtudod. Most csak vedd olybá, hogy ez a mi találkozásunk nagyon fontos neked. A többi négy szemközt. Na, gyere szépen, János.

FOGLYOS János?

APA Nem akarod, hogy így szólítsalak? Hát hogy? Halmi?

HORVÁTH *(nevetve Foglyoshoz)* Zavar a gépezetben. Úgyesen dolgoznak, mi?

FOGLYOS Lehet, hogy csak homokos. Erre még nem gondoltál? Hm?

APA *(Horváthnak)* Azt mondtad nekem, hogy Halmival jössz haza minden nap az iskolából.

HORVÁTH Három napja hiányzik. Most Foglyos Gáborral jövök. Baj? Na, nyugodjon meg, más is össze tévesztette már őket. Miért nincs fénykép magánál róla, hogyha itt nyomozgat összevissza.

APA Átadnátok Jánosnak egy üzenetet?

HORVÁTH Nem egy nagygyű a pali, mi? *(Apához)* Tisztázzuk: a Halmira gondol?

APA Rá. Mondjátok meg neki, hogy itt várom minden nap, ilyenkor.

FOGLYOS Miért nem megy föl hozzájuk?

APA Mert nem akarom megijeszteni a szüleit. *(Gyorsan cl)*

HORVÁTH *(utánakiált)* Nagyon titokzatos, nagyon titokzatos! Köszönni nem tudsz?

FOGLYOS Gyere, menjünk föl a Halmihoz.

HORVÁTH Jó. De ez az egész most elég volt ahhoz, hogy közted meg köztem valami legyen?

FOGLYOS Hát persze. Én élveztem, Nem lakik messze ide a Halmi, biztos azért sündörög ez itt.

HORVÁTH Gyere, én veled járok haza, voltam is náluk.

Elmennek

2. szín

Kondor háza. Nagy szoba. Az Anya és Lili a televíziót nézik némán, mellettük pohár. Az Anya ujjnyi italt tölt a Liliébe, a maga poharát csurig tölti, egy hajtásra kiissza. Az-tán ismét tölt egy cseppet Lilinek, teje magának, kiissza. Ezt többször megismétli a jelenet során, és mi-kor Lili pohara megtelik, azt is ki-issza, aztán újra kezdi a szertartást. Lili nem vesz tudomást az egészről, üres, beteg szemmel bámulja az adást. A háttérben egy csoport vonul át: Kondor, a házigazda egy repülőgépmodellt röptet a levegőben a kezében tartott kis irányító doboz segítségével, kísérői: két munkatársa, a harmincéves Rozner és Gyimesi. Pilisi, egy idős tanár és Levente

nevű egyetemista fia, továbbá Hal-mi. Az egész csoport a levegőben zúgó gépre, felfelé bámul, gépiesen vonulnak a repülő után. Kimennek, a két nő tovább nézi a tévét. Szünet, az Anya iszik. Már meglehető-sen részeg

ANYA Te Lili! Mit szokott veled csinálni a fiam? Már úgy értem, ha kettesben vagytok.

LILI Velem? Velem ő azt szokta csinálni... Mit is szokott? Hát ... (Végigsimít a homlokán, hogy jobban emlékezzen) Hát velem azt szokta csinálni ő, hogy ijesztget mindig.

ANYA Hogy?

LILI Tessék?

ANYA Süket vagy? Azt kérdeztem, hogy szokott ijesztgetni a fiam téged?

LILI (némán mozgó szájjal megismétli magának a kérdést, majd eszébe jut a válasz) Hogy? Engem ő úgy ijesztget, hogy élelem szokott állni a Jancsi ...

ANYA Állni? Hát nem feküsztek le soha? Úgy értem, együtt.

LILI Ha mindig félbe tetszik szakítani... Azért még nem vagyok én annyira jól... Ha mindig félbe tetszik szakítani, azt is elfelejtem azt is elfelejtem, ami... ami most az eszemben van. Tetszik tudni, milyen vagyok én. Hogy van nekem ez a... (Kezével a homlokára mutat)

ANYA Jó, jó, mondd, ahogyan akarod. Eléd szokott állni ...

LILI Nem mindig, csak a múltkor. Elém áll, megfogja a kezem csuk-lón felül ... , erősen tartja, az-tán... .asztán hátralép, amíg egyenes nem lesz a karja, addig lép hátra, és a másik kezét, nem ami-, ben az én kezem van, a másik kezét így teszi a homloka fölé, mintha nagyon, de nagyon meg akarná jegyezni az arcomat ... Eddig tiszta?

ANYA Aztán?

LILI Aztán ? Aztán megrázza egy kicsit a karomat, a fejét háromszor úgy meghimbálja, sóhajt ...

ANYA Hogyan sóhajt? Állva? LILI Igen, ez ugyanakkor van. ANYA Szóval nem fekve sóhajt? És

közben rajtad van. Nem?

LILI Minek tetszik ezt hajtogatni? Valamit nem értek.

ANYA És aztán?

LILI Hogy is? (Egy szuszra, mielőtt szétszaladnának a gondolatai) Az-tán elenged, kifelé megy, közben visszabámul rám a vállá fölött, mintha szem nélkül is tudna jár-ni, és ...

ANYA És, Lili? És?

LILI És... és kitalál az ajtón.

ANYA Kitalál.

LILI Ki.

ANYA És ezzel ijesztget téged. LILI

Én megijedek, az biztos. ANYA

Ettől.

LILI Ettől.

ANYA Szerintem csak hülyéskedik veled. (Odahajol Lilihez) Most nagyon figyelj rám, Lili. Azt ugye tudod most, hogy én az anyja vagyok a Jancsinak?

LILI Igen. És ez baj?

ANYA (lenézően nevet) Dehogy baj.

Miért ne tudnád?

LILI Nem arra kérdeztem. Hanem arra, hogy a néni bajnak tartja, hogy öneki az anyja a néni?

ANYA Utánam gyere, Lili, ne magad után!

LILI Jó. Persze, hát magát nem lehet kicserélni úgyse.

ANYA Miért? Panaszodik rám a fiam ? (Türelmetlenül legyint) Szedjük már össze magunkat! Én is sokat ittam valahogy ma, te meg hülyébb vagy, mint a sokévi átlag.

LILI (mosolyog) Az biztos.

ANYA Ott tartottunk, hogy az anyja vagyok. És mert az vagyok, tudni akarom, hogy a fiam mit szokott csinálni a nővel.

LILI (gyorsan) Azt én nem tudom.

ANYA (ismét odahajol Lilihez) Értsd meg, ő most veszélyes korszakban van, ráadásul furcsa fiú szegény. Félek, hogy kárba vész, pedig az intelligenciahányadosa magasabb, mint az összes tanárjának együttvéve. Nem akarom, hogy belekeveredjen valamibe, mert ami'lye'n szeles, tönkreteszi magát. Az ő korában a legveszélyesebb az ember, mert az ilyen kamasz, ha más nincs, maga ellen lázad. Tudsz követni, Lili?

LILI Nem mindig.

ANYA Nem is baj. Csak egyet próbálj felfogni. Ha tudsz róla vala-mit, valami különöset, valami olyat, amitől meg kell ijedni, közöld szépen velem. Na, ne félj.

LILI Én semmit sem tudok közöl-ni.

ANYA (most nagyon megharagszik) Na jó. Ha te így ...

Ismét álvonul a modellező társaság

KONDOR (a repülőt figyelve) Ide nézz, szívem ! A barátaink nem akarnak hinni a szemüknek.

ANYA (hátra se fordul, sötétben néz maga elé) Látom. Nagyszerű.

KONDOR Rozner, Gyimesi! Mióta vagytok fönt?

ROZNER. (karórájukra pillantva) Ki-GYIMESI

lene perce.

KONDOR Hallod? Kilenc perce. PILISI (egy pillanatra odasiet a két nőhöz) Nem zavarja a kislány,

asszonyom?

ANYA Nem, tanár úr. Egész jól el-beszélgetünk.

PILISI Ó napok óta nagyon jókedvű és okos. A bátyja is igen elégedett vele.

Ő mondta, hogy nyugodtan áthozhatjuk önökhöz, hiszen a kislány annyira boldog, ha itt lehet. Jót tett neki a kezelés. Ugye, Lilikém?

LILI Igen, apus, mostanában össze tudom szedni magam, ha akarom.

PILISI (az Anyához) Csak nagyon szépen megkérem, ne itassa, asszonyom. Neki az tilos.

ANYA Tudjuk, tanár úr, ne féljen. Az is az én poharam.

LILI (magyaráz) Azt mondják, nem állnak jól értem, ha iszom. Kiugrok az ablakon akkor, vagy vala-mi. De én tudok vigyázni magam-

ra, én soha. Az ital meg én! (Legyint) PILISI (mosolyogva megsimogatja a lányát) Jól van. (A többiek után siet, útközben bizalmatlanra változott arckifejezéssel visszánéz)

ANYA (tölt magának, iszik)

LILI Azt hallottam, a néni-nek se szabad inni. Miért nem fogad szót?

ANYA Mert én nem vagyok olyan szófogadó kislány, mint te. (Ránéz Lilire) Azt akarom, hogy többet ne gyere át hozzánk. Megértetted? Meg ne lássalak itt még egyszer.

LILI Hogy lehet ilyet mondani? ANYA

Hát mit csináljak veled, te kis hülye,

hogy felfogd, amit mondanak neked?

Mondd, egyáltalán eljut az agyadig valami? Hogyan lehet a tudomásodra hozni, hogy mit akarok?

LILI (egyre inkább elveszti a fejét, rémülten kapkod) Úgy, hogy nyugodtabban tetszik beszélni, nem így. Nyugodtabban tessék beszél-ni, kérem, nyugodtabban tessék beszélni, ha lehet.

ANYA (részegen, lassan, irgalmatlanul) Ha valaki nyugtalan itt, az te vagy, Lili. Mert beteg vagy. És én nem akarom, hogy egy ilyen legyen a fiam körül.

LILI (segélykérően kapkodja a fejét jobbra-balra) Én nem csináltam semmit.

ANYA Ne játszd itt nekem a kis-lányt, tudom, hogy nem vagy már az, szórakoztasd ezzel az apádékat.

LILI Miért? Mitől lett egyszer csak ez?

ANYA A fiam azóta ilyen furcsa, mióta kikezdett veled. Téged utánoz, mert azt hiszi, bolondnak lenni sikkes. Mit gondolsz, te lüke, mire kellesz te neki? Annyira imádja hallgatni a nyávogásodat? Ez valami játék, amit ő csinál, vagy valami eredetieskedés, vagy nem is tudom, hogy mi, de az halálosan biztos, hogy azóta van, mióta veled foglalkozik.

LILI Dehát gyerekkorunk óta is-merjük egymást, gyerekkorunk óta.

ANYA Ó jó fiú volt régen. Mit csinál-
nál veled? Tessék azonnal megmondani, mit csinál veled?

LLI Én nem csináltam semmit. Ő csinált.

ANYA (mohó kíváncsisággal) Mit? LILI Mindent. Mindent ő csinált. Én csak vagyok, és engem nem lehet elküldeni, mert én együtt lenni akarok veled, meg találkozni.

Rozner és Gyimesi betévednek a szobába, fülelnek, majd gyorsan eltűnnek

ANYA Te? Mondd csak, mit képzelsz magadról, ki vagy te, hogy itt követelsz? Na, majd beszélek az apáddal.

LILI Ne! Vele ne tessék!

ANYA A tanár úr tudja, mivel tartozik nekünk, és nem merészel olyan hangot használni, mint te.

LILI (kapkodva) A néni nem ilyen, csak ... csak most valami van vele ... benne ... Valaki van a né-

niben, az beszél... Tessék ... tessék várni, mindjárt megszabadul... Szegény. Szörnyű lehet így lenni, ez borzasztó lehet, biztos nagyon fáj. El akarok menni.

ANYA Engem te ne sajnálj, légy *olyan* 'kedves. Jól is néznénk ki. Hogy jössz te ahhoz, nézzenek oda.

LILI Nem tudok *felállni!* Nem tudok felállni, nem tudok felállni, nem tudok *felállni!*

ANYA Ne üvöltözz itt nekem, hé! *(Leönti Lilit a poharában maradt itallal)*

Kondor jelenik meg Rozner és Gyimesi társaságában. Kezében a repülőgép. Két kísérője a fülébe sugdos, az Anyára mutogatnak. Pilisi, Levente és Halmi is bejönnek

KONDOR Hogy vagy, szívem? *(El-veszi az asztalról az üveget, rápillant a meredten ülő Lilire)*

ANYA Jaj szívem, nagyon rosszul. Ez a lány olyan, de olyan szemtelen, hogy én ilyet még nem is láttam.

KONDOR De remélem, te nem voltál türelmetlen vele?

PILISI 'Ne haragudjon, asszonyom, igazán szégyellem magam ... ANYA Mertem remélni.

KONDOR Hagyja, tanár úr, a feleségem túlon túl ideges mostanában.

PILISI Azt 'képzeltük, hogy a kezelés rendbe hozta a kislányt, azért merészeltük ...

KONDOR Semmi baj, ha mondom.

PILISI *(kapkodva kézen fogja a fiát, Kondorhoz lép vele)* Azért is tolokodtunk ide, mert úgy gondoltam, Levente nem mehet el köszönet nélkül.

KONDOR *(a kezében levő repülő-gépre pillantva)* Hagyják már el, tanár úr. Így is erejükön felül ajándékoznak. Csak mert múltkorában megemlítettem, hogy egy ilyet szeretnék ...

PILISI Ugyan, ez semmi. Egy levelembek került, és a nagyobbik fiam máris küldte Párizsból, ott ez egy filléres dolog. Ha már ő okozta a bajt, ennyit igazán megtehet. Miért maradt kint? Most nem lett volna szükség az ön segítségére Levente útleveléhez.

LEVENTE Ne félj, apa, majd én megmondom neki.

ANYA Mindenkinek sok baja van a gyerekeivel tanár úr, higgye el.

PILISI *(Roznernek és Gyimesinek magyarul)* Két éve adta becsület-szavát, hogy visszajön. És most tessék, ittmaradtam a két kisebbikkel, elment az egyetlen kereső, a szégyenről nem beszélve. Nem tudta, hogy mivel tartozik. *(Kondorra néz)* De ez, ez a kisebbik tudni fogja. Elhiszi nekem, uram?

KONDOR *(Lilit figyelve)* Jó, jó, a lányával törődjön most, tanár úr kérem.

PILISI Látom, nem bízik bennünk, uram.

KONDOR De igen, csak... rosszul van.

PILISI Ne térjen 'ki, meg kell hallgatnia. Ha én, a korom és a szokásom ellenére itt hálálkodom

magának, annyit igazán *megtehet*, hogy idefigyel.

LILI Megint kifényesedik minden ... ANYA Figyelj már oda, szívem,

gondolj a tanár úr állapotára. KONDOR *(meglepetten)* Tessék, kérem.

LEVENTE *(apja néma biztatására)* Azért jöttünk ide, hogy megköszönjük az igazgató elvtárs közbenjárását...

PILISI Az ígéretet mondd, az a lényeg. Aztán megyünk már.

LEVENTE Igen. Szóval én tudom, hogy... ezzel felelősséget is vállalt értem, és megígérem, hogy nem fogja megbánni, amit tett az érdekekben, nem élek vissza senki bizalmával, vagyis visszajövök Párizsból, illetve találkozunk ugyanitt egy hónap múlva.

ANYA De Lili nélkül, ugye?

PILISI Máris megyünk, asszonyom, nem zavarunk itt tovább, ne féljen.

KONDOR Menj csak, Levente, jó utat, és nézz körül ott alaposan azoknál. Én olyan időkben voltam fiatal, amikor az embernek nem volt módja csak úgy nyugatra menni, és hát azt is hittük, hogy nem érdemes, mi fogunk annak a világnak utat *mutatni*. Ma már rájöttünk, hogy van azért onnan is mit tanulni. *(A repülőre néz)* Milyen ügyesen csinálták meg ezt a kis vacakot is. Tud örülni neki az ember. Fordult egy párat a világ, a mindenségit, a te életedben egyet sem, Levente, de legalább egyet az enyémben. Es ne-hogy azt hidd, hogy bizalmatlan vagyok. Szeretném, ha tőlünk mi-nél több ember láthatna világot, azért. szoltam az érdekekben. És a bátyádat meg szépen hozd csak haza, ha tudod, majd meglátjuk, mit tehetünk érte, hogy ne kapjon büntetést.

LEVENTE Köszönöm szépen.

ANYA *(aki közben elaludt egy pillanatra, most felkapja a tejt és zavaros szemmel körülnéz)* Ez a bolond még mindig itt van?

Pilisi és a fia Lilihez ugranak, fel-támogatják a székből és kifelé indulnak vele

KONDOR *(a szemével int Roznernek és Gyimesinek)* 'Neked is jobb lesz lefeküdni, szívem, én azt hiszem. Na gyere. *(A két munkatárs segítségével kifelé viszi az Anyát Pilisiék mögött, útközben odaszól a tanárnak)* El tudja majd egy-maga látni a lányát, tanár úr?

PILISI Majd meglátjuk. Majd meglátjuk, mi lesz. Reméljük a legjobbakat. Mindent megteszek, hogy ez ne ismétlődjön meg többet.

KONDOR Én is.

Kimennek, Halmi egyedül marad. Előrefut, a távozókat után néz, majd hangtalanul, görcsösen nevetni kezd. A homlokát csapkodja, a térdét, el-takarja a szemét. Elkömolódik, aztán megint nevet, mintha végig-gondolná az előbb történeteket, és egy-egy részlet felidézése nevetné meg újra és újra. Bejön Horváth és

Foglyos. Halmit bámulják, aki nem veszi észre őket. Összenéznek. Horváth a halántékán megforgatott mutatójával jelzi, hogy Halmit nem tartja normálisnak, aztán köszön.

HORVÁTH Szervusz, Halmi. HALMI *(rájuk bámul)* Jaj de jó, hogy látlak, Horváth. Vagy tévedek?

HORVÁTH Nem. Én vagyok az. Beteg vagy, Halmi? Miért nem jössz iskolába?

HALMI Szervusz Foglyos. *(Horváthnak)* Őt miért hoztad magaddal?

FOGLYOS Én akartam jönni. Négy éve ülök a hátad mögött a padban, kíváncsi lettem, milyen vagy itt-hon, Halmi. És annyit hallottam arról, hogy ti milyen jól éltek.

HALMI Hát akkor tessék, nézz körül, Foglyos, nézz körül nyugodtan. -Mi tényleg jól élünk, az apám elég jól keres. Még egy kis repülőgépe is van neki, tudod, Foglyos? *(Mutatja, hogyan irányította Kondor a modellt)* Bzzzz. Azt nagyon szereti, mert azt irányíthatja kedvére, mint a vállalatát. Azt nagyon szereti irányítani, meg engem is. Az 'apám ... Azt mondtam, az apám?

FOGLYOS Igen.

HALMI Miket beszélek! Nem is az apám. Állítólag csak örökre fogadott az anyám miatt, pedig neki se volt szüksége rám, nekem se rá, bár ő egészen biztos abban, hogy rá mindenkinek szüksége van. Nekem pedig az az álláspontom, hogy meg lehet ezt az egészet apa nélkül is oldani. Most aztán megnézzetjük magunkat mind a ketten. Valami jobb nevet kéne kitalálni az apa helyett, mert én ezt nem hiszem el.

FOGLYOS Mindenkinek van apja, Halmi.

HALMI Hányszor mondjam, hogy nekem nincsen, mert nem kell. De jól van, nevezzük apának őt, amíg egy jobb nevet ki nem találok neki. Az ő kis repülőgépé-nél hagytuk abba, amit úgy szeret irányítani. Eleinte mindent tudott irányítani az apám, csak az anyámat nem, mert nagyon fél az anyámtól. Ő úgy nevezi ezt, hogy félti, mert volt egy felesége az apámnak még az anyám előtt, és ez az előző asszony csúnyán végezte. A legnagyobb váratlansággal öngyilkos lett. Azóta az apám vigyáz, elhatározta, hogy ez nem fog megismétlődni, inkább lemond az anyám irányításáról is, csak ne legyen semmi zavar, mert ő azóta zavarelhárítással foglalkozik. Anyám pedig élvezte ezt, és borzasztó titokzatosan viselkedik. Egészen titokzatosan issza magát naponta, hogy független legyen, függetlenre issza magát, hogy titokzatos legyen. Látnod kéne, Foglyos, hogy néznek 5k 'ketten egy-másra. Csupa titok és utalgatás. Ők nagyon tudnak valamit, amit mi nem. Valahol, valami homályos régi időben történt valami, amiről csak ők tudnak, és ha nyomozol utána, máris meg vagy fogva. Viszont ha nem törődsz vele,

akkor csak két embert látsz, akik így düllesztik egymásra a szemüket mélyértelműen, közben téged röhögőgörcs vesz elő, mert fogalmad sincs, mire utalgatnak, tehát molhatsz vele. Ezek elvesztettek engem, azt hiszem, én pedig nem tartom veszteségnek őket. Dülleszték a szemüket csak egymásra. Tudod, Foglyos, én késői gyerek vagyok, nem tudom, mit jelentenek azok a nevek, amikre nálunk isznak. Ki melyik párthoz tartozott? Az egyik utálja a jobboldalt, a másik a balt, mik azok? Lehet, hogy egykoron jelentettek valamit ezek az elnevezések, vagy fognak egyszer, de most semmit. És hazudik, akinek ez számít — anyám, apám pedig született hazug szegény. A többi semmi. Útle végül. Keresztben kell átmenni köztük.

HORVÁTH Te, Halmi! Találkoztam egy emberrel, aki figyel téged.

HALMI (*szórakozottan*) Igen? Ki az? HORVÁTH Egymás utáni két nap, hogy az iskolából jöttem, megjelent egy férfi, és rólad kérdezgetett. Hogy milyen vagy, mi a véleményem rólad. satöbbi.

HALMI De' hol volt ez?

HORVÁTH Itt a sarkon. Ott les naponta. A Foglyos is látta. FOGLYOS Szerintem civil ruhás rendőr.

HORVÁTH Biztos az. 'Nyomozó.

HALMI (*boldog izgalommal*) Hát persze! Hát persze! Tudtam. De remélem, jó rendőr.

HORVÁTH Ez nem tűnt valami jó-nak. HALMI Jónak kell lennie. Nekem olyan rendőr kell, aki mindenről tud, kinyomoz mindent. És ez nem lehet akármilyen nyomozó, ha ki-derítette.

FOGLYOS Csináltál valamit? HALMI És mondjátok, okos? Ugye okosnak nézett ki? Szeretném, ha nagyon okos lenne. De hát nem lehet más. Rám állt! Nagyon ügyes!

Nagyszerűen csinálja.

HORVÁTH Mit 'követtél el, Halmi? Na, nekem megmondhatod, a barátod vagyok, tudod.

HALMI Ne is törődjetelek vele. FOGLYOS Segíthetünk valamiben? HALMI Nekem? Nekem nem lehet.

Kérlek, ha eddig nem mondtátok el senkinek, tartsátok ezt tovább is titokban még.

FOGLYOS Azt mondta, iskola után vár min lennw).

HALMI Bár iskola után volnánk már! Most biztos otthon ül, és rajtam gondolkozik. (*Kirohan*)

HORVÁTH Szervusz, Halmi. (*Kimen-nek ők is*)

3. szűn

Pályaudvar. Bejön a két bohóc, ez-úttal vasutasnak öltözve. Az Első indítózászlót, a Második kerékvizsgáló kalapácsot hoz

ELSŐ Ki indítja ma a párizsit? MÁSODIK Tényleg, vegyünk a sörhöz húsz deka párizsit.

ELSŐ De előbb el kell indítani a párizsit.

MÁSODIK Épp arról beszéltek. Előbb elindítjuk a párizsit, aztán rá a sört, hogy jobban csüsszon.

ELSŐ (*a kezében levő zászlóra meredve*) Te! Én elindítom! De most tényleg. Én úgy szeretném elindítani, én még sose indítottam el nemzetközit, pedig már közel a nyugdíj. Legfeljebb Gyömrő vagy ilyesmi jutott nekem. Meg Szakály-Hőgyész. Az volt a tető nekem. Most is azt mondják: menjen már, mire vár, indítsa már el a vácit, maga miatt vár! Nem *becsülnek* ezek engem. De én se őket. Nehogy azt hidd, hogy számítanak ezek nekem. Semmit.

MÁSODIK Jól teszed. Gyere, vegyünk párizsit, Pista bátyám.

ELSŐ Te, én *elindítom!* Nem érdekel. Most az egyszer.

MÁSODIK Ne hülyéskedj, előbb meg kell nekem a kereküket ütni ezzel. (*Mutatja a kalapácsot*) De mindet. Az legalább tíz perc.

ELSŐ (*mámorosan integet a zászlóval, fűtül*) Párizsi! Párizsi! Mehetsz!

MÁSODIK (*lefogja, kifelé vonszol-ja*) Na gyere, mert megbüntetnek. Ezek nem viccelnek velünk.

ELSŐ (*sírva hagyja, hogy kivon-szolják*) A feleségem miatt nem becsül itt engem senki. A feleségem miatt nem becsülnek.

MÁSODIK Ugyan már! Igyuk meg a sört, aztán jól van.

ELSŐ Ne is tagadd, tudom, hogy a feleségem miatt nem vesznek emberszámba ezek. Tudom, hogy a feleségem miatt van az egész. Na, csak érjek haza. gyis tudom, hogy a feleségem miatt. (*Elmennek*)

Levente jön, kezében bőrönd, oldalán Pili és Lili

PILISI Van még néhány percünk, talán elegendő lesz egy gyors búcsúra, fiam. Elmegyek üditőért neked az útra, addig beszéljess a húgoddal. (*Jelentősegteljesen a fia szemébe néz, ezzel emlékezteti egy előző megállapodásukra, hogy mit kell Lilinek mondani. Levente bólint. Pili el*)

LEVENTE Tudsz most figyelni rám, Lili?

LILI Ó. nagyon is könnyen. Mondhatsz bármit. Teljesen rendbe jöttem azóta, elhiheted.

LEVENTE Nyugtalanul megyek el. LILI Értem.

LEVENTE Nem könnyű itthagyni két beteget, azt se tudva, melyikért kell aggódni inkább ...

LILI Igen ...

LEVENTE Félek, ha az egyikőtök elkezd, a másik megy utána. Ha megint rakoncátlanokodni kezd az apánk szíve, az feldúlhatja a te idegeidet, és ha te romlasz le, az öreg azonnal rohamot kaphat. Vigyázatok egymásra! Mindkettőtök-re két személyt bízok: a másikat és magát.

LILI Várjunk csak, várjunk csak. Ezt nem értem.

LEVENTE Majd megérted mindjárt. Meg ne tudjam, hogy átmész oda azokhoz. Megértetted? Azt a fiút

elkényeztették a '*körülményei*, nem felelhet magáért, ezért senki érte. Egyikünk sem, hát még te. A dolgok állása olyan, hogy ő tönkre fog menni, ez kiszámítható, amennyire ismerem a helyzetet, nem tűri meg az ilyen alakokat. Ó *luxus*, nem engedheti meg magának a mi életünk. Világos? Vedd úgy, hogy már el van intézve a romlása, és magával rántja, aki vele van.

LILI Egy nagyon sötét száj, benne fogak, köztük ő. Így érted? LEVENTE Körülbelül.

LILI De miért haragszol rá ennyi-re? LEVENTE Mert, mi mások vagyunk.

Te is. És ezt feltétlenül éreznünk és éreztetnünk kell.

LILI És ha nem én csinálom, ha-nem valami nagyon nagy és erős csináltatja velem, és odahurcol hozzájuk a szomszédba ...

LEVENTE (*meგრადja, a szemébe néz*) Nem szabad. Akkor se szabad. Meg ne tudjam. Tilos.

Pilisi jön egy üveggel

PILISI Mindjárt indulás. (*Megöleli a fiát, ujjával keresztet rajzol Levente homlokára. Pilisi következő búcsúszavai alatt Levente felszáll a vonatra, ami kisvártatva elindul vele, ezért a tanár a szerelvény mellett lépdelve, majd futva búcsúzik*) Ne felejtssd el, Levente, mit bízok rád, és amit a bátyád-nak üzenek veled, vonatkozik a hírvivőre is. Nekünk élni itt, itt és sehol máshol kötelező. Magyarok vagyunk, és ez tartozást jelent, amit megadni teljességgel sose tudunk. De törleszteni vagyunk kötelesek, máskülönben ez az ország a hitellel együtt elveszti ön-magát. És ha a bátyádra nem hatna ez, idézd fel neki, és köz-ben magadnak is, fiam, hogyan álltam ott méltatlan helyzetben, hálálkodva egy senki előtt miatta. Miattatok. Egy útle vég miatt egy olyan senki előtt, aki még le se mosta a vért a kezéről. El ne felejtssd az apádat, Levente, aki az egyik arculütést kapta a másik után évtizedek óta, kifosztották, kitelepítették, nem volt semmije, és mégis, öreg fejjel három gyereket nemzett, mert kötelesnek érezte magát. Anyátok miattatok halt meg, gyertek vissza hozzá!

LEVENTE Ne heveskedj, apám! A szíved! Isten *veled!*

PILISI Menj, siess, és hozd ide azt, amit *láttál!*

LEVENTE Ne felejtssd el, mit mondtam neked, Lili!

LILI Itt van a fejemben, érzem, egy elég jó helyen.

LEVENTE Isten veletek! (*Eltűnik*)

PILISI Mi az? Mit mondtok neked, Lili?

LILI A Halmi fiúról beszélt.

PILISI Jó, hogy eszembe juttattad. Nem akarom, hogy találkozz vele. Rendben van?

LILI Igen. Szót fogadok.

Elmennek

4. szín

Utca. Halmi, Foglyos és Horváth jönnek

HALMI (*homlokát törölgetve, arcát legyezgetve kezével*) örület, mi-csoda hőség ebben az évszakban. Szédülök egy kicsit. Mi van velem?

FOGLYOS Pedig most aztán észnél kéne lenned.

HALMI Hát igen. (*Hirtelen támolyni kezd*) Húha! Jaj! Mi van? Várjatok csak! (*Összeesne, de a másik kettő elkapja*)

HORVÁTH Hé, hé! Vigyázat! Na, ne izélj már!

FOGLYOS Rosszul vagy, Halmi? Halmi, Mi van veled, te?!

HALMI (*lassan fölne, a másik kettő kétoldalt tartja*) Hú-ú! (Só-hajt) Ez még sose volt velem eddig. Ezt úgy hívják, hogy elájultam, ugye?

HORVÁTH Úgy, úgy.

FOGLYOS És milyen volt?

HALMI Nagyszerű. Egyszer csak jött, így elborított, és kész lettem. Nem volt mese. Nagyon nagy dolog volt. Nem volt így is meg úgy is, csak ez.

FOGLYOS Rosszul voltál.

HALMI Nem! Jól voltam! Ez volt az igazi. Lili mondta nekem, hogy van ilyen.

HORVÁTH Az kicsoda?

HALMI Nem gondoltam volna, hogy ilyen is van. Így kell mindig, így akarok mindent. En ... Milyen erős volt! De jó, hogy van ilyen!

Bejön az Apa, rájuk mered, kifut. Csak Horváth veszi észre

FOGLYOS Én akkor vagyok így né-ha, mikor futok. Akkor szoktam...

HORVÁTH Odanézz! Itt van! (Az Apa után ront, megáll, néz) Le-lépett.

FOGLYOS Ne kezd már te is, Horváth!

HORVÁTH De mikor bizony isten láttam. Ilyen hosszú kabát volt rajta.

FOGLYOS A te agyadon van ilyen hosszú kabát ebben a hőségben.

HALMI Hány óra van most?

HORVÁTH Fél kettő (Foglyoshoz) És ilyenkor szokott erre járni, vedd tudomásul, Foglyos. Ilyenkor szokott.

Bejön az Apa

És itt is van, na látod. Máskor gondold meg, hogy ^kit nézel hülyének, Foglyos. Mert nekem nincsenek rémképeim, ha tudni akarod, és ettől függetlenül mással szórakozz, ne velem. Jó?

FOGLYOS (Halmival együtt meredten nézi az Apát) Psszi!

HORVÁTH (*csak a sérelmével törődik*) Mi az, hogy psszi! Ki találkozott vele először, mi? (Elhallgat hirtelen, és ő is az Apára mered)

APA (*megáll, meggörbített mutatóujjával hívja Halmit*)

HALMI (*kérdően magára mutat, és mivel az Apa bólint, Halmi oda-megy hozzá. Az Apa Halmi fülébe súg valamit, majd távozik gyorsan. Halmi utánanézi*)

HORVÁTH Mi van?

HALMI Hogy rázzalak le titeket, és menjek utána.

HORVÁTH Ne, semmi szín alatt. Miért nem mondtad neki, hogy csak velünk?

HALMI Ha itt nem beszél, akkor megyek vele.

FOGLYOS Szerintem se menj, Hal-mi. Ne menj!

HALMI Mitől féljek? Ugyan már! Ez az első ember ... hív engem. Vette a fáradságot, hogy észrevegyen, kinyomozott, rájött. Nézzétek, integet! Na, megyek!

HORVÁTH De hátha tényleg buzi vagy 'kinyír vagy valami. Na, szólalj már meg 'te is, Foglyos, te olyan okos tudsz lenni!

HALMI Integet. Megyek már!

FOGLYOS Bevallasz neki valamit, aztán megbánod. Most meg vagy zavarodva, Halmi. Gyere, tűnjünk el innen.

HORVÁTH (*Foglyos segítségével lefogja Halmit, birkóznak*) Nem mész sehova és kész!

HALMI Engedj el, te hülye! Mit akartok? Csak érettségizni? Hát én nem. Megyek már! Megyek már! (*Kirohan*)

HORVÁTH Tudtam mindig, hogy bolond. Szólni kéne valakinek.

FOGLYOS Menjünk utána. Ebből baj lesz.

HORVÁTH Ilyet mondani! Hogy mi csak érettségizni! Hát nem hülye? Ha engem figyelnének így! Ha engem egyszer figyelne valaki így! Ha engem figyelnének!

Elmenne^k

5. szín

Az utca egy félrébb eső része, Hal-mi és az Apa jönnek

HALMI Hova megyünk? Nem megyek tovább.

APA Ide figyelj . . Te vagy Halmi János?

HALMI Igen.

APA Mutasd magad. (*Megfogja az állát, belenézi az arcába*) Valószínű.

HALMI Úgy hallom, maga figyel engem. (*Éllöki a férfi kezét*) Mi-óta?

APA Régóta. Sokfelé érdeklődtem.

HALMI Na, és mit tudott meg? APA Várj csak, hol kezdjem? (*Mindketten nagyon idegesek*)

HALMI Miért ilyen ideges? Magának most határozottnak kell len-ni. Nem elég, hogy én kapkodok? Azt se tudom, hol kezdjem a vallomásomat. Várjon, segítek, ma éjjel kiterveltem, mit fogok magának mondani.

APA Én már régebben.

HALMI Most ne szakítson félbe, mert akkor nem olyan lesz. Vegye tudomásul, hogy én magát tekintem az utolsó lehetőségemnek. Nyilván azt akarja mondani, hogy az egyik adatszolgáltató azt állí-

totta rólam: nem vagyok normális, a tanáraink szerint jó eszű vagyok, de nehezen kezelhető, egyesek meg az életkori sajátosságokkal jöttek, kamasz, ilyesmi, és még lehetne egy-két véleménynyit mondani, de azok se számítanak. Viszont maga tudja, hogy mi történik velem valójában...

APA Hadd mondjak valamit! HALMI (*egyetlen kézmozdulattal le-inti, megállíthatatlanul folytatja*) ... Maga tudja, hogy sokkal több-ről van szó, nevezetesen arról az értelemre veszélyes, büntetendő semmiről, ami ellen én már nem tehetek semmit, kivéve, hogyha maga büntetést szolgáltat nekem, Maga az első, aki felfigyelt rám, hogy én nem vagyok sorolható sehova, ezért mindenre és minden-kire veszélyes lettem, hiába utálok magamat, aligha lehet megállítani, hogy én bármikor megölhetem az apámat és az anyámat, sőt, vegyük úgy, hogy már meg is öltem őket, rég sehol sem élek, engedély nélkül elhagytam ezt az országot, mindezért kötelessége, hogy letartóztasson, értse meg, segíteni akarok magának, börtönbe akarok kerülni, de gyorsan.

APA (mosolyogva) Börtönbe? Az nem megy ilyen könnyen, fiacskám. Nekem elhíheted, értek hozzá.

HALMI Reméltem is. Akkor indítsa meg ellenem az eljárást. Milyen beismerést akar még?

APA Semmilyen. Én nem vagyok rendőr.

HALMI Na és aztán. Attól még nyomozott utánam. Jelentsem föl, APA Miket beszélsz itt nekem? Nem értem. Elmentél egy országból, ahol most beszélgetünk. megölted a szüleidet, akiket pár perccel ez-előtt láttam kihajolni az ablakon. Innen, egy kapualjból lestem őket. Napok óta csak őket figyelem, meg téged. Nekem ne magyarázd be . . . Nem értem.

HALMI (*dühödten*) Akkor semmit se ért! Akkor maga rosszul nyomoz, és engem becsapott, és nem érdekel, hogy mit akar mondani, nem magát vártam, vegye tudomásul, nem magát vártam, és nincs semmi szükségem magára, menjen el. ahova akar. tudhattam volna, és tudja meg, maga barom, hogy én az összes tettemet ... Én előre megfontolt szándékkal, aljas indokból... Nem mondok semmit. Ebből elég volt. Szégyen. Hú, de állat voltam! Mekkora állat! Jaj! APA Bolondos egy figura vagy. De most hallgass meg te engem. HALMI Úgyse fog menni. Már el-játszottuk a legfontosabbat magával is.

APA A legfontosabbat most fogom mondani.

HALMI Azt nem mondhatja, mert én már elmondtam. és észre se vette. Túl már nem mehetünk ezen.

APA Azt te csak hiszed. Ide hallgass.

HALMI Hova?

APA Rám.

HALMI (*lehunyja a szemét*) Nem látom magát. Ki beszél?
APA Az apád.
HALMI Az mi?
APA Én vagyok az .apád. Érted? Az apád.
HALMI (*kiabálva*) Megint megkérdezem ! Hányszor kell megkérdezni: micsoda az?
APA Majd megtudod. Az én vagyok, fogd már föl. Letagadták neked, hogy létezem, mi?
HALMI Bocsásson meg. Bocsásson meg egy pillanatra, nekem el kell most menni. (*Eliszkolna, de az Apa elkapja*)
APA Sehoval Előlem nem szöksz meg!
HALMI Nem irigylem magát. Ilyen rossz fiút választott.
APA Nem választottalak, és te se hidd azt, hogy válogathatsz. Figyelj!
HALMI Nem fogok. (*Sziszeg*) *Hű*, de erős valaki!
APA Nincs sok időm, nemsokára el kell utaznom. Figyelj komolyan arra, amit beszélek.
HALMI Nem vagyok köteles meghallani.

Az Apa pofon vágja, Halmi ránéz. Mintha ettől értené meg, hogy ez az ember csakugyan az apja

APA (*maga is megzavarodik egy pillanatra*) Akkor most mi legyen? (*Behunyja a szemét, nyugálmot erőltet magára*) Na, na, na, na. Ahhoz túl régen várok erre, hogy itt . . . (*Halmihoz fordulva*) Hogy is mondják ezt nálatok? „Nyugi.” (*Nevet*) Én ugyanis tényleg nem ebben az országban élek. Hanem tudod, hol?
HALMI Nem tudom.
APA Amerikában. És azt se, hogy mióta?
HALMI Nem.
APA Mióta az apád vagyok. HALMI Na, végre valami, amit magamtól tudok.
APA Igen, tizennyolc éve. A mos-tani, aki az apádnak nevezi magát, az én öcsém, hiába változtatta meg a nevét. Bízam benne úgy, ahogy az egész világban, amikor még itt éltem. Együtt kezdtünk dolgozni, két testvér, mikor anyai idősek lehettünk, mint te most, és eleinte sokra vittük. Ennek a városnak, ahol te élsz, mióta én nem vagyok itt, minden utcájában található valami, amit mi hoztunk létre. És állíts meg ezeken az utcákon bárkit, aki nálad idősebb, hogy ismeri-e az én nevemet. Csak abban különböztünk egymástól, hogy az anyád az én feleségem volt, nem az övé. Most már egészen másban különbözünk. Figyelsz? Bajok történtek. Figyelsz, fiam? Először csak annyi, hogy ki-derült: a munkánk sok bajt okozott az országnak, számunkra észrevétlenül, hidd el. Valami bővületben éltünk, nehezen tértünk magunkhoz, addigra már az emberek ellenünk fordultak, mi is egymás ellen. Én *leszámoltam* a múltammal, az öcsém következetesnek

hitte magát. Tudod, mi történt 56-ban?
HALMI Ellenforradalmat csináltak, vagy csináltak ellenetek.
APA Ezt az öcsém állítja. Az forradalom volt.
HALMI (*beleegyező mozdulattal*) Beszéljétek meg egymással.
APA Azért vagyok itt, hogy veled beszéljek! Tudod, mióta várok erre?
HALMI Nyilván, mióta élek.
APA Nem veszed észre, milyen folyékonyan beszélek? Évek óta tanulom, amit most mondok, én nem egy éjszakát szántam a beszélgetésünk előkészítésére, mint te, hanem legalább ötezret, leírtam és átírtam folyton, és minden szavát megrágtam, bebifláztam, hogy biztosan megértsd, még akkor is, ha közben elveszteném az önuralmammat. Kettőnk közül te találkozol velem először, én már rengetegszer álltam itt előtted, te taknyos, és egyszer értettük egymást, máskor nem figyeltél rám, más-kor meg sirtál, aztán meg is rémültél, máskor meg buta voltál, de voltál okosabb is nálam, mindenféle voltál, olyat te nem tudsz nekem itt most produkálni, ami váratlanul érne engem, kisfiam, ha belefeszülsz, akkor se ! Megértetted?
HALMI Több dolog van, mintsem azt elgondolni képes vagy, apám, és valószínű, hogy én abban a többletben vagyok.
APA Lehet, lehet, tessék, lehet az is, hogy te valami elképzelhetetlen vagy. De én akkor is, én akkor is megteszem itt, amire készültem évekig, elmondom, átadom, megteszem, ami rajtam múlik! Minden tapasztalatomat összeszedtem, és ha te ezeken csakugyan kívül állsz, akkor én csak ennyit tehetek. És kész.
HALMI (*felemeli a kezét, úgy ki-abál*) *Hát ez gyönyörűen aljas! Tessék, közvetíts tovább, innentől én vagyok a felelős!*
APA Te tovább fogsz élni, mint én, könnyebben és előbb halok meg, mint te. Vedd úgy, hogy meghaltam és onnan beszélek. Na?
HALMI Még tovább! Persze! Egészen húzódj kívülre, már meg is haltál! Tovább nem tudsz menni? Mert én már tovább mentem. Gyere utánam, apa, ha tudsz! De azért mondd csak, mondd csak, mondd csak, hogy nyugodt lehess, 56-nál hagytad abba, mondd csak, mondd csak!
APA (*az indulattól lihegve*) Nem akarok zsarolni . . .
HALMI Már is azt csinálod.
APA Azt gondoltam, rád bízom, végződjön, ahogy te akarod. Ez törvény, hogy te következel, de attól tartok, így nem végzem jól. Vigyázz, fiam.
HALMI Nem végzem jól. Vigyázz, apám!
APA Hát ha te ennyire egyedül vagy . . .
HALMI Följeltettem magamat nálad az előbb emiatt, nem? Na, folytasd, amire betanítottad magad.

APA (*erőt vesz magán*) 56-ban azt hittem, új világ következik, fegyverrel harcoltam, és az összeomlás után. csak anyád miatt maradtam Magyarországon. Nagyon szerettem anyádat. 57-ben hosszú börtönbüntetésre ítélték, anyád mostani férje, az öcsém tanúskodott ellenem. Később egyszer anyád bejött hozzám a börtönbe beszélőre, sirt, és azt állította, hogy a munkahelyén és mindenütt jó néven vennék, ha elválna tőlem. Nem egyeztem bele, és ő is visszalépett. A vártnál előbb szabadultam, egy évet éltünk még együtt. De akkor már nagyon különös volt minden. Anyád útlevelet kért és kapott nyugatra, akkor már terhes volt veled. Azt állította, hogy nem tud tovább élni itt, téged 'kint akar megszűlni. Én nem kaphattam út-levelet, ezért szökve mentem ki az országból, egy vagonető alá csavaroztam be magam Bécsig.
HORVÁTH (*beront*) Mi van, Halmi? Nincs baj?
APA Mész innen? Te! (*Hirtelen elhallgat, mert meglátja a Horváth nyomában felbukkanó Anyát*)
ANYA Mit akarsz itt? Ezt a gyereket akarod megzavarni? Jobb nem jutott az eszedbe?
APA (*izgatottan Halmihoz*) Ne törődj velem, ne törődj velem! Ne törődj senkivel, most csak rám figyelj, nem hagyjuk, hogy ezek megzavarjanak minket!
HALMI Nagyon helyes. Akkor itt vannak a szereplők, intézzétek el. APA (*elkapja*) Ne törődj velem, hallgass ide. Anyádat nem találtam Bécsben, helyette a levele érkezett, ebből tudtam meg az igazságot. Az öcsémnek viszonya volt a feleségemmel, míg én a börtönben voltam, de nem volt könnyű viszonyuk. Anyád mindig elgyöngült; ha meglátott, engem, neki is sokat számítottak az együtt eltöltött évek. Elhatározták, hogy csendben eltávolítanak engem.
ANYA Hagyd békén! Azonnal gyere haza, János!
APA Az öcsém útlevelet szerzett az anyádnak, hogy engem rávegyen a disszidálásra. Ha visszajöttem volna, megint börtönbe kerülök... (*Az Anyához*) Így volt? Tagadd le, hogyha mered itt előttem!
HALMI Ne vallja be, ne tagadja le! Most már menj el innen!
ANYA Tizennyolc éved volt a gondolkodásra, és csak ezt tudtad kitalálni, hogy egy kamaszra less az utcán?
HALMI Beszéljétek, beszéljétek már egymással, csak hagyjatok békén!
APA Mit csináljak veletek?! (*Kirohan*)
ANYA Jól van. Gyere szépen haza, fiam. Elmegyünk.
HALMI Hova? Melyikhez? Egyikhez se akarok.
ANYA Ne bolondozz. Eddig olyan okosan viselkedtél, büszke vagyok rád.
HALMI Akkor tévedsz, menj innen te is, de azonnal. Na, megállj, hívom az egyiket. Apa! (*Kiabál*) Apa! Itt a másik apám meg az anyám! Gyere le! Megbeszélés lesz!

ANYA Ne kiabálj!
HALMI *(nevetve)* Halló, mindenki!
Jöjjön ide mindenki! Apa! Leszámolás! ,Kizökkent az idő! Kárhozat van! Gyere le!
ANYA Olyan vagy, mint ők! (El)
FOGLYOS *(fuiva érkezik)* Na, Halmi? Mi újság?

Mentőautó szirénája kintről

HALMI Ó, rendkívüli. *(Ceruza után kotorászik a zsebében)* Várj, fel kell ide valamit feltétlenül írnom.
FOGLYOS Te, ez a pasas, beugrott itt a villamos alá vagy beesett vagy valami. Mit beszéltetek, mi van itt?
HALMI Na, ne hülyéskedj. FOGLYOS Te ne hülyéskedj. Halmi. Ez komoly.
HALMI Majd te fogod megállapítani éppen, mi? Mint a halálmadár, itt jössz, hű-ű! Mit szimatoltok, fontoskodtok folyton. Ügyse fog-tok megállítani! Kettő van, mikor egy se kell.
FOGLYOS Miről beszélsz. Halmi? Nem érted, mit mondok?
HALMI Adj már egy ceruzát vagy valami írószerszámot, de gyorsan! Hát itt mindenki meg van örülve? Fel kell írnom valamit! Nem érted?!

Bejön az Első és a Második bohóc, most mentősöknek öltözve, hordágyon cipelik a letakart Apát. Horváth mögöttük jön

MÁSODIK Merre is?
ELSŐ Arra, arra, arra.
FOGLYOS Meghalt?
ELSŐ Na, félre az útból, fiatalember, nem szórakozunk itt.
MÁSODIK Te ismered, öcsi, ki volt ez? Okmányok nélkül járkál, az-tán nem is csoda.
HORVÁTH *(Halmira mutatva)* Mi nem ismerjük, a barátunk ismeri.
HALMI Nem tudnak kölcsönadni egy tollat egy pillanatra? Valamit föl kell írnom ide. Feltétlen. Ide.
ELSŐ Magadnál vagy, fiam? (Nézi) Na, lássuk csak. Ismered ezt az embert?
HALMI Melyiket?
HORVÁTH Az előbb beszélt vele. ELSŐ Ezt az embert. Vagyis ezt a halottat.

Halmi a fejét rázza

Na gyere, nézd meg csak. Aztán nekünk kell itt futkosni.
HORVÁTH Valami gyanús alak.
MÁSODIK Ne ugrálj már, öcsi, majd a haverod megmondja. Ha tudja. *(Halmihoz)* Ne féj tőle, nem harap ez már.
ELSŐ Na mi lesz már?
Halmi felemeli a pokrócot, ránéz az Apa arcára

MÁSODIK Na?

ELSŐ *(gyanús neki a dolog)* Bökd. már ki.
HALMI Nem.
ELSŐ Mi nem?
HALMI Nem ismerem..
HORVÁTH Nem is igaz.

ELSŐ Ő tudja. Ha ismeri, ismeri, ha nem, nem. Te ne szólj bele. Innentől az ő dolga. Ez már nem haragszik senkire.

Kiviszik a holttestet

FOGLYOS Tessék. Itt van toll, ha fel akarsz írni valamit. Hogy el ne felejtssd.
HALMI Nem. Most már nem kell. *(Kimegy)*

MÁSODIK FELVONÁS 1.

szín

Utca Kondorék háza előtt. A csatornalyukból búvárruhában kimászik az Első bohóc, leveszi a kerek sisakot, lehasal az úttestre, a lyukba bámulva egy kötelet húzogat. Lent-ről bugyborékolás, szuszogás hal-latszík

ELSŐ *(lekiabál)* Hé! Az istenit már! Hányszor kell neked jelezni?! Feri! Elég volt, az anyád jóistenit, Feri! *(Felugrik, teljes erejével húzza a kötelet, nyög, végül kihúzza a szintén búvárruhás Második bohócot, aki leül a nyílás szélére, le-csavarozza a sisakját, liheg. Az Első meggyújt neki egy cigarettát, a szájába dugja)* Na, mi van? Mi a nagy helyzet?
MÁSODIK Szóval... valami büzlik itt, az biztos.

ELSŐ Na, akkor jól van. Mert ha nem büzlene, ugye, akkor hiába küldtek ide minket. És az a halálom, hogy ha csak úgy ugrál-tatnak. Most akkor nemhiába vagyunk itt végre az egyszer, azt mondd.

MÁSODIK Én ehhez nem értek. Én csak lekísértem magat, és ez a tapasztalatom. A többi a maga dolga, maga a főnök, Fényszarusi úr.

ELSŐ Oké, akkor nézzük konkrétan. Hol tapasztaltad magat a meghibásodást?

MÁSODIK A csatornában. Itt, ahonnan jövök. Tudja, ahol most voltam én ebben a szerelésben magával együtt.

ELSŐ Világos. De most, melyik szakaszon, ugye? Már úgy értem, melyik is legyen az a... az a... az a kitüntetett pont, ahol úgy a repedés vagy szivárgás észlelhető, amelyiktől ugye az egész büzlik?

MÁSODIK Az? Azt kérde, hogy az?
ELSŐ Az hát. Mit gondolsz, szórakozni jöttünk ide? Na, nyomás, mert még két helyünk van ma. Tudod vagy nem tudod?

MÁSODIK *(ránéz)* Na, ne vicceljünk, Fényszarusi úr, ha lehet. Jó?

ELSŐ Tudod vagy nem tudod?

MÁSODIK Ahogy gondolja.

ELSŐ Én nem gondolok semmit, téged kérdeztelek. Tudod vagy nem tudod?

MÁSODIK Tudom.

ELSŐ Na, végre! Ne kelljen belőled harapófogóval kihúzni a szavakat. Hol van az a pont?!

MÁSODIK Hát ott.

ELSŐ Hol ott?

MÁSODIK Ott lent. Ahol maga megbökött engem. Na, ne adja az ártatlant.

ELSŐ Ott?

MÁSODIK Úgy, ahogy mondja. Ahol engemet megbökött és rá-mutatott, hogy itt van.

ELSŐ És az hol volt, Feri? MÁSODIK Maga bökött meg. ELSŐ De én azért böktelek meg,

hogy na mi van, hogy állunk, megvan-e már az a pont szerinted? Hogy tudod-e már? MÁSODIK Nyilván tudom. Ahol maga megbökött. És rá is mutatott. Hogy itt van, ni.

ELSŐ Én a bökök után nem mutattam, én így csináltam. *(Kérdő mozdulatot tesz a kezével.)* Erre te bölintottál nekem, hogy meg-van.

MÁSODIK Nem azért. Azért, hogy jól van akkor, ha maga rálelt, akkor most már tudjuk.

ELSŐ És emlékszel, hogy hol volt velünk ez az egész?

MÁSODIK Én igen. Miért, maga nem?
ELSŐ Már hogy emlékeznék, mi-kor én csak kérdeztem azzal a bökössel. Az ember annyi helyen kérdezhet. És ha kérdez, akkor a válasz érdeklí, nem az a hely, ahol kérdez. Arra van a figyelme. Te ellenben pontosan észlelhetted a hiba helyét, mert azt a bököst te arra vetted.

MÁSODIK Szóval... a második kanyarnál volt. Attól tizenkét méternyire pont. De maga bökött meg.

ELSŐ Nyilván. De te tudod, hogy hol.

MÁSODIK *(lefelé ereszkedve)* De most már maga is tudja.

ELSŐ Ne ijedjél meg, most már mindenki fogja tudni. Mert az értésükre adjuk. A második kanyartól tizenkét méterre. Most akkor menjünk a kettes számú-hoz. Azután a hármashoz, azután Jézus. Maxis tudjuk, mitől büzlik az egész, azután Jézus. *(Eltűnnek a nyílásban)*

Pilisi és egy fiatalember, Rajnák jönnek

PILISI Szóval teljesen egészséges?

RAJNÁK Ragyogóan néz ki, kimondottan jól.

PILISI Kimondottan. Nézze, fiatalember, engem nem kell kimélnie. Ha lassan, kanalanként szándékozik belém diktálni valami kellemetlen hírt, hát tudja meg, én inkább egy csapásra tudom elviselni a bajokat. Volt bennük részem éppen elegendő, volt szerencsétlenségem magamat kiösmerni ebből az aspektusból alaposan. Nos, tessék. Ennek tudatában beszéljen.

RAJNÁK Nem mondhatok mást, csak amit üzent. Azt mondta: amint hazaérsz, tedd meg nekem, hogy felkeresed édesapámat, és tudósítod, hogy az egészségi állapótom kielégítő, sőt kitűnő, Párizs gyönyörű, nagyszerű szálláshelyem akadt ...

PILISI Hol lakik?
RAJNÁK Egy kicsi hotelszobában.
Olcso, de tiszta.
PILISI Szóval nem a bátyjánál.
RAJNÁK Valami rosszat mondtam?
Nem állt szándékomban. Ha most
igy utánagondolok, nem is olyan
kicsi az a szoba. Napjában elég
egyszer szellőztetni.

*Lili jön, erősen sántít, feldúlt, ruházata
rendetlen*

PILISI Köszönöm, fiatal barátom, a
vizontlátásra.
RAJNÁK Ne tessék aggódni. De
igazán.
PILISI Most hagyjon, kérem. Isten
vele.
RAJNÁK Tiszteletem, tanár úr. (El-
indul, közben visszafelé les, végül
marad és figyel a beszélgetést)
PILISI Mi az, Lili, valami baj van?
Hogy kerülsz te ide?
LILI Jaj, hogy megjedtem, apus!
PILISI Mitől, az istenért?

LILI Nem tudom megmondani...
én ... én félek, hogy nem tudom.
PILISI Megint az a Halmi gyerek? LILI
Igein. Ó.
PILISI Ugye megtiltottam, hogy ta-
lálkozz vele? Egy pillanatra húzom
ki a lábam hazulról, és te máris ...
(Megrémül) A kulcs! Hogy jöttél ki a
házból, Lili?

LILI Az ablakon. Leugrottam. Olyan
mély volt.

PILISI Csoda, hogy élsz!
LILI Tudom. És ez, hogy életben
maradtam, ez is azt jelentette, hogy
oda kellett mennem. Képzeld, nem
lett semmi bajom, csak a lábam egy
kicsit. Féltem nagyon ugrani, de
hallottam, hogy hívott.

PILISI Honnan? Lentről?
LILI Azt nem tudom megmondani
neked. Úgy... hallottam. A la-
kásban voltam egyedül, és hirtelen a
sarokból... Vagyis, hogy a falból
hívott.

PILISI Konzervet fogunk enni. Többet
nem mozdulok mellőled. Te jó isten!
A falból, Lili? Talán a rádió volt a
szomszédból. Mindig bömböltetik.

LILI Az az ő hangja volt. Nyöszörgött a
sarokból, és mikor oda-néztem,
akkor meg a falból. Azt mondta,
gyere át, életbe vágó. Erre
rängattam az ajtót, aztán le-
ugrottam az emeletről, futottam.
Csupa jó jel volt, alig fájt a lábam,
biztos voltam, én meg tettem, oda is
értem hozzá. Apus! Én azt hiszem
..., hogy ő bolond. De nagyon. Nem
úgy, ahogy én. Ez valami komoly.

PILISI Mit csinált veled?
LILI Meg fogsz haragudni rá, ha
megmondom. Én is haragudtam
először egy kicsit.

PILISI Csak nem?
LILI De igen. A csak nemet csinálta.
'Nem engedted be, apus, az ajtón
keresztül kiabált velem, hogy
hagyjam békén. Szörnyű volt és
kiáltozott. Tudod, mit ki-abált? Hogy
engem küldtek. Hogy engem küldtek
hozzá! De mikor ő hívott, tudom! Be
akar csapni, meg akar zavarni?
Hogy egy ha-

lott. Azt is mondta, hogy egy halott.
Engem egy halott küldött, vagy mi?
Mit akarhatott? Jót nem, az biztos,
de ez neki rossz.

RAJNÁK (odalép hozzájuk) Segít-hetek
valamiben, tanár úr kérem? PILISI
Hagyjon békén! Hagyjon békén,
kérem! Mi köze hozzá! Takarodjon,
kérem!

LILI (felkiált) Ne! Ki mondta ezt?
PILISI Csak én, Lilikém. Nyugodj meg,
én vagyok itt.

LILI Ó is ezt kiabálta az ajtón túlról.
'Hagyjatok békén! Mi közöm hozzá?!
Takarodj!' Belőled is ő kiabál,
apus. Látod? Látod, hogy nem én
tévedek. Azt mond-ta: 'Nem vagyok
itt.' Ezt nagyon sokszor kiabálta:
'Nem vagyok itt!' Pedig ott volt. Be
akart csapni? Azz, egészet nem
értem. Apus, képzeld, ő ,azt képzeli
magáról, hogy nincs itt. Ahol van.
Ez nagyon nagy baj. Sokkal na-
gyobb, mint az enyém. Ugye én nem
vagyok ennyire beteg? Én mindig
tudom, hol vagyok.

PILISI Igen, te tudod.
RAJNÁK Tanár úr, engem Levente
megkért, hogy segítsek maguknak.
Ne féljen, mindent elmesélt önök-ről
egy párizsi bisztróban nekem.
Tudom, mi a helyzet a kedves
lányával...

LILI Azt azért az ember nem kép-
zelheti magáról, hogy nincs ott, ahol
van. Ertesz, apus?

PILISI Igen, Lili, azt hiszem, értem. Ez
a fiú már az iskolában ilyen volt,
amikor még tanítottam. Ez örjítette
meg. (Rajnák-hoz) Megkérhetném
valamire, fiatal barátom?

RAJNÁK Bármire, tanár úr kérem. Én
Leventének évfolyamtársa és barátja
vagyok. Most, mikor ösz-
szekadtunk Párizsban, a lelkem-re
kötötte, hogy én önöknek, míg ő...

PILISI Nagyon helyes. Ha már
ilyen jólelkű, egynéhány percre
önre bízám a leányomat.

RAJNÁK Készséggel.
PILISI Nem kell félni tőle, ha van
mellette valaki, szófogadó. Lili-kém,
vezesd hozzánk a fiatalembert.
Rövidesen jövök én is. (El)

LILI (kifelé menet) A bátyám nem
üzent semmit nekem?

RAJNÁK Csak azt, hogy ne felejtse el,
mit ígértél.

LILI Én nem tehetek róla, ő hívott. Ezt
Leventének is meg fogom mondani.
Ő biztos megérti. (Elmennek)

ELSŐ (még mindig búvárruhában
előbújik a csatornalyukból, kiségti
társát) Na, akkor itt végeztünk is,
gyerünk a központba, Ferikém.
Kitűnő munkát végeztél.

MÁSODIK Igyekeztem. Fényszarusi
úr.

ELSŐ Ne félj, nem teszek lakatot a
számra, megmondom nekik is, hogy
kinek nem emelnek évek óta.

MÁSODIK Megtenné, tényleg? Csak
egy szavába kerülne.

ELSŐ Ne félj. Hol vagyunk most, Feri?
Ugyanott? Nem kerültünk egyet?

MÁSODIK De kerültünk. Azért va-
gyunk ugyanott.

ELSŐ Jól van, Ferikém, aranyom, ezt
is megmondom nekik, hogy nem
tudtam, merre vagyunk, te meg
tudtad azonnal. Ezt fogják értékelni,
mert engem sokan utál-nak,
szeretnek örülni a rovásom-ra, és
örömben biztos emelnek neked,
mert azt hiszik, hogy az nekem
rosszul fog esni, mert ki-oktattál, és
az nekem rosszul esik, közben nem
is esik rosszul, csak az, hogy neked
nem emelnek, hát úgy fogok
csinálni, mintha rosszul esne, hogy
kioktatsz, hogy neked emeljenek.
MÁSODIK Megköszönöm szépen,
Fényszarusi úr.

Elmennek

2. szíj

*Kondor háza, Kondor és az Anya az
egyik irányból, Rozner és Gyimesi a
másik irányból jönnek*

KONDOR Jó napot kívánok. ROZNER
ÉS GYIMESI Jó napot

kívánok, igazgató elvtárs, Kezi-
csókolom.

ANYA (ezúttal józan, jól fésült és ápolt)
Jó napot kívánok.

KONDOR (gondterhelt) Magánügy-ben
kérettem ide magukat. Úgy is
mondhatnám, gyötrelmes ma-
gánügyben, amit mi ketten a fe-
leségemmel aligha tudunk meg-
oldani. A fiunkról van szó. (Rozner és
Gyimesi összenéz) Most, kérem,
felejtsek el, hogy a beosztottjaim,
legyünk magánemberek. Én olyan
őszinte leszek, amenynyire ember
csak lehet. Cserébe ugyanezt kérjük
maguktól...

ANYA És azt is, hogy a dolog köztünk
maradjon. (A folytatást várva néz a
férjére)

KONDOR (gyötörődve keresi a szavakat)
Nagyon kinos ez.

ANYA (segít) Egész éjszaka töp-
rengtünk a férjemmel. Tulajdon-
képpen én ajánlottam neki, hogy a
maguk segítségét kérje, ő nehezen
egyezett bele, azt mondta: 'ez túl
nyakatekert megoldás'. (Halványan
elmosolyodik) Ismerik ezt a
szavajárását, ugye?

ROZNER ÉS GYIMESI (elmoso-
lyodnak) Igen.

ANYA Talán női ösztön, én mégis
kitartottam maguk mellett. Kérjük,
beszéljen a fiunkkal. Gyakori
vendégek nálunk, ő nem fog
gyanakodni, ha itt találja magukat.

KONDOR És fiatalok. Korban közelebb
állnak hozzá, mint mi. Mi talán az
életkorunk miatt nem juthatunk
közös nevezőre vele. Ő olyan...
furcsán viselkedik mostanában. Hogy
finom legyenek. Talán én vagyok a
hibás, mert nem készítettem fel
elégé át gondoltan az életre. Mit
tudom én?! Világosan meg kellett vol-
na mondanom neki, hogy az élettől
semmit sem kaphat ingyen. Hogy
mindenért meg kell verekedni. Nem
készítettem fel a családásokra. És
miért tanítanak ne-

kik mást az iskolában, mint amivel a valóságban találkozunk? Ha csak magamra gondolok, én sem egyszerűen csalódtam az utóbbi harminc évben. Kísértett is néha, lecsapni a szerszámot, csinálja más, ugyanis az egészet „nem így képzeltem”. Ezért is kell tárgyilagosabbnak lenni meg tájékozottabbnak. Szigorúbbnak. Mi maradandó, mi múlandó: mit lehet megváltoztatni, mit nem vagy csak alig. Mit lehet „gyorsan” megoldani, mit csak generációk hosszú-hosszú munkájával. Nem szabad összekeverni a dol-

gokat, ide társadalmi-politikai fajsúlyérzék kell, ami ezekből a gyerekekből hiányzik. Fel kell készülniük arra, hogy valami „elintézódik”, rögtön két-három nem volt kérdés jön helyette. Aki túl-ságosan elfoglalja magát a csalódásokkal, annak vége van ma-napság. Maguk tudnak dolgozni és csalódní, ezt vettem észre. Ugyanis én régóta figyelem magukat. Tudják már meg a 'kedvemért, mi bántja ezt a fiút. És ha már tudjuk, akkor talán lehet valamit tenni. Na.

ANYA Egyébként a fiam gyakran emlegeti magukat. És valami tiszteletféle van a hangjában mindig, mikor emlegeti magukat.

KONDOR Hát lehet is.

ANYA Nagyon hálásak lennénk, hogyha teljesítenék ezt a furcsa kérésünket.

ROZNER Nincs semmi furcsa eb-ben.

GYIMESI Boldogan.

KONDOR Köszönjük, Rozner és kedves Gyimesi.

ANYA Köszönjük, Gyimesi és kedves Rozner. Jöjjenek vissza mi-előbb, mintha csak :az utcáról jönnének.

ROZNER ES GYIMESI Viszontlátásra, igazgató elvtárs. Kezicsókólok. (El)

Pilisi jön

PILISI Jó napot 'kivánok.

KONDOR Jó napot, tanár úr.

ANYA Jó napot. Sejtjük, milyen ügyben jött át hozzánk, Pilisi úr. Nem tudom, hogy engedhette ki ilyen állapotban szegény Lilit a lakásból.

PILISI Mit csináljak? Napokig nem mozdultam mellőle, de most le kellett mennem a boltba, akkor szökött el. Kérem, asszonyom nincsen segítségem.

ANYA És az orvosok? Ezt már nem lehet házilag megoldani, Pilisi úr drága. Minek áztatja ma-gát?

Kondor csitítja, de az Anya egy mozdulattal lerázza a válláról a férje kezét

PILISI Ez az én dolgom, kérem.

ANYA A miénk is, ugyanis, ha nem tudná, ide szökött át, és itt kezdett el visítózni nekünk a lánya. Verete a fiunk ajtaját, aki maga sincs túl jó állapotban, és azóta se akar előjönni.

PILISI Ne is erőlködjön, asszonyom, nem mentegetőzni jöttem ide, hiába emlékeztet folyton a viselkedésével arra, hogy a lekötelezettjük vagyok, ezzel nem fog a magatartásomba avatkozni, kérem. Túl sokat követel. Felhánytorgat itt, mindig felhánytorgat. Egyszer fogadtam el valamit másoktól az életben, azóta is csak az orrom alá dugdossák a szám-lát.

ANYA Álljon meg, álljon meg, álljon meg, én csak a fiamat félttem, ki beszélt itt arról az út-levélről?

PILISI Most! Tessék, most kimond-ta végre! Maga kimondta végre! Nem kellett volna elfogadnom, én vagyok a hibás.

KONDOR Én ajánlottam fel magának a segítségemet. Rimánkodni kellett, hogy elfogadja. Ilyen kicsiség miatt? Nem gógós maga egy kicsit, tanár úr?

PILISI Gógós. Rendben van, kérem. Maga már azt mondhat rám, amit akar. Feljogosítottam. Hű, de ravasz ! Azt az egyet veszik el tőlem, amit még lehet. És én kezdem földadni. Be vagyok kerítve, tessék.

ANYA Ezért jött ide, hogy ezt a fejünkhöz vágja?

PILISI Nem, nem ezért ! A maguk fia érdekében jöttem...

KONDOR Látod, ne ítéld korán, szívem. (Pilisihez) Ez rendes ma-gától. Köszönjük.

PILISI (kiabál) Ne köszönje, nem ezért, hogy 'köszönje! A tanítványom volt, ismernem kell vala-mennyire, nem gondolják?

KONDOR De igen. De mi baja?

PILISI És a lányomtól is hallhattam egyet-mást róla, nem?!

KONDOR Nagyon kedves magától, épp ezért.

PILISI Nem kedveskedni akarok, 'kérem!

KONDOR Ki mondta, hogy kedveskedni?

PILISI (hirtelen lehiggadva) Én. Én mondtam azt, hogy kedveskedni akarok, mert úgy látszik, tényleg kedveskedni akarok maguknak.

ANYA Ugyan már.

PILISI De. De igen. Ugyanúgy húz valami engem ide, magukhoz, mint a lányomat. Pedig nem akarom.

KONDOR Azt hiszi, hogy kötelessége, pedig kedve ellenére csinálja. Ha valaki, én ismerem ezt az érzést. Egyszerűsítsük le: maga jó ember, tanár úr. (Összenéznek, egy pillanatnyi rokonszenv a két férfi között)

ANYA Jó, jó, de mit akar mondani a fiunkról? Ne mesterkedjen már annyit !

PILISI Esküszöm, kérem, egyáltalában nem mesterkedem. És sajnálom, hogy ilyen légbört terem-tettem itt. Amúgy sem beszélek egy nyelvet magukkal, hát még így hogy értessem meg magam.

KONDOR Nem félttem én magát, tanár úr.

ANYA Halljuk. Aztán majd kiderül.

PILISI Bár... Tehát: az én lányom, mondjuk ki a szót, beteg teremtés. Családi tragédia áldozata lett, idős feleségem a világra hozatalába halt bele, vannak bizonyos örökletes szomorú tényezők is, de ezeket most hagyjuk el. A fontos az, hogy a két gyermek kétség-kívül vonzódik egymáshoz, és ha feltesszük a kérdést: vajon miért? - máris a gyökérhez nyúltunk. Nem vitás, mindketten furcsa emberkéek, de ez nem elégséges magyarázat a kapcsolatukra. Hasonlitanának egymásra? Ezt a leghatározottabban tagadom. Sőt, szöges ellentétei egymásnak. Az én lányom túl érzékeny, mondjuk így: megrohanta és legázolta az élet, ami viszont az önk fiát meg sem érintette.

KONDOR Elkényeztettük, azt mond-já, tanár úr?

PILISI Nem állítanám, kérem. Maradjunk tehát abban, hogy míg az én lányom állapota olyan, mint valami természeti csapás, 'ikerülhetetlen, örökített okokkal, addig az önk fia a szorosan vett mos-tani kor áldozata és egyben bűnöse is. Az idegállapotában sem-mi örökletes nem játszik közre, ha fogalmazhatok így.

ANYA A kettő közül ez a jobbik lehetőség. nem?

PILISI Úgy van. Csakhogy. Csak-hogy a baj éppen ennek a jobbik lehetőségnek az egyik sarkában búj el. A fiú betegségét ugyanis éppenséggel az előzmények hiánya okozza. Hiánybetegség az övé. És nagyon gyakori manapság a fiatal emberek körében, akiknek nincs közösségi tudatuk. De honnan is volna, hiszen úgy nevelik őket, hogy nem csodálom, ha azt sem értik, hogyan, miért és miből teremtődtek meg a jelen körülményeik. Hazátlanul bitangolnak, nincsen helyük, vagy ha van, nem hajlandók elfoglalni. Nincs hagyomány, aminek alapján feladatot kaphatnának, vagy ha kapnak véletlenül. nem hajlandók teljesíteni, nem tudják, mire kötelesek, hova tartoznak, mihez van közüik, önjáró az életük, önmagukból építkeznek és indulnak ki, akárcsak az algák. Maga, asszonyom, már kinyilvánította a lányom iránt érzett ellenszenvét, ami nyilván az anyai féltésből eredt. De tévedésben van. Félnivalóm elsősül nekem lehet, kérem, az én gyerekem a veszélyeztetett. Mert kérdem én : mi kötheti össze őket mégis, jöllehet a jellemük és az extrém idegállapotuk különbözik egymástól, miként azt az előbbieken kifejtettem. Na, mi? Mi az a különbség, ami összeköti őket?

ANYA A nemi különbség.

PILISI Jól felelt, asszonyom. KONDOR Szerintem ezek nincsenek nemi kapcsolatban.

PILISI Lehet, lehet. De ki tudja, mit hoz a jövő? Érettek már, bármikor bekövetkezhet, és nem tudhatni, hogy két ilyen érzékeny emberrel milyen formában történik majd meg és mit eredményez.

Figyeltem őket, egyfajta túlfűtöttség van közöttük, a lányom is erősen vonzódik ...

KONDOR És hol van most a lánya, tanár úr?

PILISI Otthon. A fiam egyik barátjára bízom, egy nagyon megbízható fiatalemberre.

ANYA Vigyázzon, Pilisi úr.

PILISI Már megyek is, már megyek is, csak előbb szeretnék beszélni az önök fiával. Ki tudja. Hallhatták, hogy vannak bizonyos elképzeléseim.

KONDOR (*összenéz a feleségével*) Nem bánom, tanár úr, de előbb valamit meg kell tudnia. Szép, szép, amit most itt elmondott, bár nekem egy kicsit nyakatekert. Nekünk pontosabb elképzeléseink vannak. Valamit meg kell tudnia, nehogy meglepetés érje. Egyrészt a gyerek rosszabb állapotban van, mint feltételezi ... Szóval nem én vagyok az apja. Erről biztos hallott már. Ő a bátyám fia. Nincs ebben semmi titok, semmi tragédia, hiába igyekeznek egyesek azt csinálni belőle. A gyerek is tudja ezt, fiamként neveltem, de mindenről felvilágosítottam né-hány éve, amikor már eléggé érettnak tartottam.

PILISI És?

KONDOR Teljes tompaság. Akkor jutott először az eszembe, hogy ez valami betegség lehet. Ilyen mértékű közönyt még sosem tapasztaltam családi ügyekben senkitől. Azt mondtam magamban, éretlen még ez a gyerek. De hát éppen az ő korában kezd az ember felfedezni az összefüggéseket. Aztán arra is gondoltam, nem hisz nekem.

ANYA Valamit még nem mondtál a tanár úrnak. (*Pilisihez*) Elképzelhető, hogy az én volt férjem személye alkalmatlan a gyerek érdeklődésének a felkeltésére. Nem volt komoly ember szegény. A fiunk születése előtt kiment Amerikába.

KONDOR Én segitettem ki. Igazából nem volt kapcsolata a gyerekekkel soha. De ezzel még nem ér véget az ügy.

ANYA Elég lesz ennyi, szívem. Az az érzésem.

KONDOR Nekem nincs titkolnivalóm.

ANYA Nem akarom. Kérlek. KONDOR De én igen. A tanár úr nem buta ember. (*Pilisihez*) Már azt hittük, ennyi az egész, ami-kor néhány nappal ezelőtt felbukkant itt a bátyám.

PILISI Itt?

KONDOR Nem. És ez a baj. Nem hozzánk jött, hanem a gyereket környékezte meg. Ezt sose fogom elfelejteni neki. Világéletében felelőtlen volt, semmi rálátása a dolgokra, mindennek a könnyebbik végét, a látványosabbat akar-ta. Ért engem? Neki az én szemembe kellett volna nézni, nem egy gyerekébe. Ha mi találkoztunk volna, talán elszámolhatunk egy-másnak, akkor valami bekövetkezett volna. Azt hiszi, én nem vártam ezt? Ehelyett ő egy gye-

reket választ *ítélőbíró*nak. Hát hogy szolgáltatson igazságot ez a szerencsétlen fiú?!

ANYA Talán *velem nem* akart találkoznia, azért nem jött ide. KONDOR (*meg se hallja*) Honnan is ismerné ez a gyerek az akkori helyzetet? Mennyit változott az-óta! Ez már egy másik világ. Megzavarni egy kamaszt a mi dolgainkkal. Na, de megint csak meg kellett tanulnia, hogy az élet *nem* játék. A dolgok vissza-ütnek. Nem lehet *kísértet*et játszani büntetlenül.

ANYA Meghalt, tanár úr. Képzeld.

PILISI Meghalt?

KONDOR Nem ez a megfelelő szó. Inkább belehalt. A tévedésébe halt bele.

ANYA Honnan veszed ezt? Talán ott voltál?

KONDOR Pontról pontra elmondta nekem mindent. Mintha ott lettem volna. Látom magam *előtt*, ismerem a szereplőket, inkább, mint ők egymást. Látom őket.

PILISI Látja?

ANYA Ez a férjem rögeszméje. Tudja, *van* a fiamnak egy osztálytársa, nagyon rendes fiú. Ot szólitotta le az utcán a volt férjem, tőle érdeklődött a fiunkról, és ez a gyerek nyomozónak nézte őt, ijedtében értesített engem. Az-óta is retteg szegény. Nem csoda, látta, amikor a volt férjem villa-mos *alá került*.

KONDOR Került?! Ugrott. Te csak ne véd a fiadat és a bátyámat. Két éretlen ember, látom őket, ahogy... Hogy *képzelték*, hogy *megkerülhetnek* engem? Ha ott vagyok, ez nem történik meg.

ANYA Ne hajtogasd ezt! Mit képzelsz te magadról, nekem ne szabd meg, hogy mit gondolok! Én is ismerem őket, legalább annyira, mint te! Ezt is el akarod venni tőlem? Meg tőle is? Még a saját halálát is ki akarod sajáttítani? Ha semmi sincsen véletlenül, ahogy te állítod, akkor te se hiányoztál véletlenül *onnan*! Ha ő tehet a saját haláláról, te a hiányzásodért vagy felelős! Hiába nézel, én csak úgy gondolkozom, ahogyan *te*! Úgy gondolkozom, ahogy *te*!

KONDOR Ki kényszerít rá?

ANYA Te! Te! Te *kényszerítesz*! PILISI Nyugodjanak meg, *kérem*! KONDOR (*a feleségével együtt*

gyorsan összeszedi magát) Igaza van, tanár úr. Jócskán levetköztünk itt egymás előtt. Gyere, szívem, igyál valamit, eleget izgul-tál. Most én *kínállak* kivételesen. (*Kifelé vezeti a feleségét, közben visszainteget Pilisinek, hogy maradjon nyugodtan ott*)

Elmennek. Halmi jön, a kezében könyvet tart, azt olvassa. Nem vesz tudomást Pilisiről, aki kezdetben nem meri megszólítani

PILISI Hogy vagy, édes fiam?

HALMI Jól, hál'isten, *apám*.

PILISI Ismersz engem, fiacskám?

HALMI Nagyon is. Maga is az

apám, és most szólásra jelentkezik. Milyen értesítést hozol nekem? Mi az új téma, új apám?

PILISI (*elmosolyodik*) Na, na, nyugodtan, tudok én mindent. Ne veszi el a nyugalmadat, semmi szükséged erre a kamaszkori világfájdalomra. (*Kezét megnyugtatóan Halmi karjára helyezi*)

HALMI (*bizalommal néz rá*) Ugye? *Hirtelen megharapja Pilisi kezét, aki feljajdul és hátraugrik*) Var leánya?

PILISI Bolond vagy? Azt hiszed, rosszat akarok neked? Ne légy hozzám bizalmatlan. Tudok arról, hogy mekkora megrázkódtatások értek, nem csodálom az állapotodat. Hiszem, hogy meg tudjuk érteni egymást. Én nem vagyok olyan, mint a szüleid. (*Közel hajol Halmihoz, jelentőségteljesen*) Mit mondott neked az apád ró-luk? A későbbi apádekről.

HALMI (*egy idő elteltével*) Mit mondott? Maga mindent tud. Mit mondott? Maga biztos tudta elő-re.

PILISI Ismerem a mostohaapádat, fiam, nekem nem kell bemutatni. Úgy tudom, ők ketten nem voltak jóban. Én veletek vagyok.

HALMI *Velünk*? Jaj, de' jó! *Es* kik vagyunk mi? Kurucok?

PILISI Hinned kell valakinek. Több apa jelentkezik többféle igazsággal, szakadozik a hagyomány, se csatlakozni, se megtagadni nem akarsz. De *vigyázz*, az erkölcsi normák kiürült helyei rögeszméket szívnak be, semmire se mérs a magánmániákkal. Nem indul-hatsz ki egyedül a saját életedből. Bíz magad valaki előzetes tapasztalatára. Nem tudsz még semmit. Válassz engem. Mit mondott az *apád*?

HALMI Ugyanezt. Mondtam, hogy maga az apám. Én meg lehetek a fia, hogyha akarja.

PILISI Még mindig nem válaszol-tál a kérdésemre.

HALMI Villamos.

PILISI Tudok a szomorú esetről. Anyádék is tudják. Ők mondták el nekem.

HALMI Ó, az én próféta lelkem! Anyám elmondta? Akkor tényleg minden rendben van, nincs sem-mi tragédia. És én majdnem... majdnem... Igaz, hogy csak egy picit, csak alig-alig, de majdnem beleszédültem. Rosszul mondom! Nem szédültem a magam részé-ről, csak valami itt egészen, nagyon hátul gyanúsítani kezdett engem, hogy nem vettem észre valamit. Persze, hát elszédülhetek egy halálesettől, a hőségtől, azt hittem, ha ez itt meghalt, nem lehet akármí ez. Kettős lettem, figyeltem ide is, meg *oda* is. De innentől megint szabad vagyok! Mitől szabadultam meg, te jó isten! Ha belemegyek a tragédiába, elveszik tőlem *ügyis*! Akkor az-tán nézhettem volna magam! Büszke vagyok magamra! (*Meg-öleli Pilisit*) Köszönöm! Köszönöm! Akkor is, ha nem mentett meg, csak igazolt! Maga is az *apám*! Ki van még?!

ILISI Csak semmi sértett idealizmus.

HALMI Köszönöm. Nagyszerűen beszélgetünk. Ott tartottunk, hogy az apám halála nem nagy dolog. PILISI Dobálad a szavakat, mert nem ismered a jelentésüket.

HALMI Miért? Jelent ez a szó valami különöset? A halálra értem. PILISI Mert még sose voltál kényszerhelyzetben, azért nem tudod. - HALMI (ránéz, elmosolyodik) Sose? (Közeledik Pilisihez) Csináljunk egyet, jó? En tudok csinálni. Tessék csak jönni, bácsi, csináljunk kényszerhelyzetet. (Elkapja a torkát, fojtogatja. Pilisi nyög, a föld-re csúszik)

PILISI Hó, segítség! Hej, segítség!
HALMI (elengedi a fuldoklót) A, maga nem jó. Ót se. Magamat? Igen, magamat kéne megölnöm! Ez se jó. Úgyis kitalálnának valamit. (A padlón fekvő Pilisihez, aki a szívét dörszölgeti) Csak azért nem öltem meg, mert eszembe jutott, mi lenne, ha bejönnének, meglátnák, ahogy itt fekszik. Mondok egy példát, egy nagyon egyszerű példát. Nemrég elestem az utcán, és az arcom csupa seb lett. Erre az apám: „Mert nem figyelsz, ti nem figyeltek semmire, mit tudom én, hol jártok ti, csak az biztos, hogy itt nem.” Az anyám: „Mert a kétségbeesésbe akarsz kergetni. Tudom, hogy meg akarsz őrzíteni, az minden gondolatod, hogyan tehetnél tönkre engem, azért csinálsz ilyeneket.” Maga pedig - most ismerem csak meg, maga volt az az öregember -, maga mit mondott? „Mert arra is képtelenek, hogy rendben tartásák az utakat. Itt egy utat se tudnak már megjavítani.” Képzeld, mi lenne, ha bejönnének, és maga itt lenne kiterítve. Csak szégyenkezne.

Bejön Rozner és Gyimesi, meglátják a földön fekvő tanárt

ROZNER Mi baja, tanár úr?
GYIMESI Rosszul van, tanár úr?
ROZNER Segíthetünk, tanár úr?
GYIMESI Segítünk, tanár úr.

Feltárogatják Pilisit, aki a szívét dörszölgetve megy kifelé

HALMI Már nagyon várják, mond-ja el nekik, hogy sikerült megnyugtattania. Teljesen sikerült. Beszéljenek meg mindent alaposan. Maguk úgyis tudnak mindent.

PILISI Ha nem is mindent, egyet biztosan tudok, Halmi fiam. Amit eddig is tudtam. Hogy te nem vagy már ember, még ha megharagszol, akkor is megmondom: a levegőt se érdemled meg. amit beszívsz, édes fiam!

ROZNER (nevet) Mi volt itt? PILISI Még sose mondtam egy ilyen korú gyerekek ...

HALMI (gyorsan, komolyan) Azt, hogy szörnyeteg, mi?

PILISI (bólogat) És örülhetsz, hogy nem én vagyok az apád, mert én megtanítanálak arra, amit nem akarsz tudni.

GYIMESI (nevetve) Ez érdekes kérdés. Hogyan lehet megtanítani valakit arra, amit nem akar tudni?

PILISI Úgy, hogy beleverik az orrát, fiatal barátom. (El)

ROZNER (nevetve néz utána) Vén majom. Mitől ilyen ideges? Mit csináltál vele.

HALMI (hallgat, aztán hirtelen erőltetetten jókedvű lesz) Ma nagyon jó kedvem van. Egész kivételesen érzem magam, minden a terveim szerint alakul. És ráadásul beállít két régen látott barát. Mi járatban vagytok?

ROZNER Csak úgy. Hozzad jöttünk látogatóba.

HALMI Két ilyen nagy fiú egy taknyoshoz? Mindenesetre ez jólesik, köszönöm. De hát nem hívtattak ide? Magatok jószántából jöttetek? Önkéntes a látogatás? Na, na, ne hülyéskedjtek velem. Igen, igen, na ... Mondjátok.

GYIMESI Mit mondjunk, Halmi?

HALMI Hát akármit. Csak egyenesen. Hívtattak, a szemetekből lát-szik. Én tudom, az apám és az anyám hívatott ide.

ROZNER Milyen célból?

HALMI Azt töletek kell megtudnom. Nekem mindig ti voltatok a nagyfiúk, rengeteg nőtök volt, nekem még ma sincs egy se, ti nagy életet éltetek mindig...

GYIMESI Régen volt az.

HALMI Egy-két éve.

ROZNER Az sok idő, majd meglátod. Azóta: feleség, gyerek, munkahely, számlák ...

HALMI Nekem mondhatod. Mikor én először láttalak titeket, épp egy párdubundás kávéfőzőnöt pofoztatok az iskolám előtt, és azt hittem, na, ennél férfiasabb és ijesztőbb nincsen az életünkben.

GYIMESI Mi? Pofoztuk? (Roznerra néz) Ki lehetett az? A Jutka? HALMI Lehet, hogy nektek az sem-mi volt, én sose felejttem el, az biztos. Kinek mi fontos, ez a kor-különbség igazságtalansága, nagy-fiúk. Na, legyetek őszinték: hívtattak vagy nem?

ROZNER (Gyimesihez) Mit mondasz te?

HALMI Áhá, úgyis tudom, ki vele.

GYIMESI Nézd Halmi, hívtattak.

HALMI Megmondom én, miért, hogy ne kelljen nektek apámék háta mögött. Villamos nincs benne, ugye?

ROZNER Nincs.

HALMI Persze hogy nincs, ezt csak úgy mondtam. Csak az van benne, hogy én elhülyéskedem a jövőmet. Igaz?

ROZNER Olyasmi.

GYIMESI Kérdés: meddig szabad hülyéskedni, Halmi?

ROZNER Mert csináltuk ezt mi is. Ma is fogom a fejemet néha, hogy miket csináltunk mi! (Ne-vetni kezd, Gyimesi is) A Gyimesi például egyszer, mikor nem volt pénzünk, bement az anyja hivatalába, hogy majd kér az anyjától, de az anyja nem akart adni neki, hogy neki már elege van, hisztériázott, hogy tanuljon már rendet a Gyimesi, közben gyorsan elhallgatott, mert bejött a fő-

nőke az irodába, és szégyellte, hogy a főnök látja, hogy a Gyimesi milyen részeg, erre a Gyimesi odafordul így a főnökhöz, és azt mondja neki: „baj van, uram”, és így megfogja a pali kabátját, erre a főnök: „mi baj, édes fiam?”, mire a Gyimesi: „sajnos, kell a kabát”, és levette róla a kabátot. Esküszöm, láttam ezzel a két szememmel, hát tanítani lehetett volna a palit, ahogy ott ...

GYIMESI (közbevág) És mikor az ízében voltunk, tudod, a ...tudod, azon a helyen ott a hidnál...

ROZNER Az nem a hidnál volt, amire te gondolsz. A hidról te ugrottál be csúcsforgalomban, mi-kor igazoltatni akart a rendőr, mert a korláton sétáltál, hanem te a Velence presszóra gondolsz, nem?

GYIMESI Igen, a Velencében, mi-kor te azt kiabáltad — de telje-sen kész voltál —, hogy mostantól új időszámítás kezdődik...

ROZNER (emlékező mosollyal) Hát igen.

GYIMESI Azt mondja: „új időszámítás kezdődik mostantól, gong!” és lepisálta a bárpultot.

ROZNER (felemeli a mutatójúját) És lopott kocsi-val voltunk akkor. (A homlokát fogva) A rohadt élet-be! Ha elővénnek azokat a dolgokat, még ma is megütnénk a bokánkat, mert egy jó párna nincs elévülés. Szűzanyám! És az egyetemen, mikor a dékán ...

GYIMESI (leinti) Jó, jó, Rozner. Nyugodj le. (Halmihoz) Te Halmi! Mondom, felőlem csinálhatod. De csak egy határig. Mi is abbahagytuk. ROZNER Majdnem ráfaragtunk, de előtte abbahagytuk. Az apadék túlerőben vannak. Kívül maradni nem lehet, mert megesznek uzsonnára.

HALMI Szóval ez olyan betegség-féle volt, ami elmúlt belőletek. A védettséghez szükséges fertőzés.

GYIMESI Ebben vagy te is, azt hiszed, nem értünk mi téged? De nagyon kell ám érezni a pontot.

HALMI Milyen pontot, Gyimesi?

GYIMESI Ahonnan már nincs viszsza. És te épp most horzsolod ezt a pontot.

HALMI Mit csináltam én, fiúk? Csak a szám jár. Idegyöngye vagyok.

ROZNER De észrevettek, édeském. Szem elé kerültél, kiszúrtak maguknak.

GYIMESI Most még csak a falu boldja vagy, még visszajöhetsz.

HALMI (elgondolkozva) Pont. Pontot mondtál? Szépen fejezted ki magad, az biztos. Ezen érdemes lesz eltűnődni. Pont.

Bejön Pilisi Rajnák társaságában. Izgatottak

PILISI (csak Roznerhez és Gyimesihez intézi a szavait) Azóta itt vannak, fiatal emberek kérem. mi-óta elmentem?

ROZNER Igen, tanár úr.

PILISI Egy pillanatra se mozdultak el a barátjuk mellől?

GYIMESI Nem, tanár úr.
PILISI Esküszik, kérem?
ROZNER Jaj, tanár úr, hát ... !
RAJNÁK Értsék meg, a lánya...
PILISI (*ráripakodik*) Megkértem, hogy vigyázzon rá, megkértem, nem? Minek tola-kodott, minek ígéretett maga, hogyha ...
RAJNÁK Azt mondta, pisilni kell. Nem mehetek utána.
PILISI Csak ide jöhetett, kérem, ne is tagadják.
ROZNER Nem láttuk.
PILISI (*ránéz*) Mondjuk, magának elhiszem. Magáról csak jót hal-lottam, fiam. Úgye nem csap be?

GYIMESI Ne tessék félni.
PILISI (*Halmira néz*) Mindenesetre én ebből a házból addig nem mozdulok, míg a lányommal nem lesz találkozásom. (*Kifelé indul, közben a vele tartó Rajnákra för-med*) Maga várja őt nálunk. Nem! Ne várja! Úgyis elügyetlenkedné megint nekem. Meg aztán csak ide jöhet a boldogtalan.

Kimennek

HALMI (*utánuk néz, vár egy kicsit, majd*) Lili! Lili! (A két beosztott-hoz) Megkérhetnélek most arra, hogy menjetek el? Úgy látszik, nem mer előjönni, míg itt vagy-tok.
GYIMESI Ez az. Szórákozz csak. A többit meg hagyj másokra. Ezek a kérdések meghaladnak minket, ne lelkizzünk.
ROZNER Minek szaporítani a tönk-rement palik számát, hát nem?
HALMI De, de, határozottan. Elmen-nétek már a búsba?
ROZNER ÉS GYIMESI Szervusz,
Halmi.
HALMI (*utánuk szól*) Pontot mondtatok, ugye?
GYIMESI Azt, Halmi.
ROZNER Hát úgy vigyázz!

Mindketten el

HALMI Lili! Gyere már, Lili! (*Vár*) Úgyis tudom, hogy itt vagy. Lili! Elmentek, csak én vagyok itt. Jö-hetsz, Lili!

Lili helyett Foglyos és Horváth lo-pakodnak be

HORVÁTH Ssssz. Halmi!
HALMI Na? Mi van?
FOGLYOS Egyedül vagy?
HALMI Igen, de bármikor bejöhet-nek.
FOGLYOS Ide figyelj, Halmi. Valami lány keres téged. Most találkoztunk vele idefelé.
HORVÁTH Nagyon is jó kis nő. (*Meglöki*) Miért nem mondtad, hogy ilyen jó nő van, he?
HALMI Lili!
HORVÁTH Ne ordíts.
FOGLYOS Kérdezteti, hogy jöhet-e. Fél az apjától.
HORVÁTH Mi az, ami olyan sürgős neki, Halmi?
HALMI Na, mit gondolsz? HORVÁTH Tényleg? és ennyire viszket neki, hogy nem tud vár-ni egy csöppet?

HALMI Öregem, ez egy ilyen nő. Képtelen visszatartani. Miért, nem tudtad, hogy vannak ilyenek?
HORVÁTH De, én tudtam mindig, csak ... Mondok én valamit, felőlem ki is röhöghettek. (*Szünet*) Nem mondom. Én még... Nem mondom.
FOGLYOS Ha nem mondog, nem mondog.
HALMI Ne, Foglyos, mondja csak. Úgyis meg fogja mondani. A Horváth semmit se tud magában tar-tani. Na, Horváth? Mi az ábra?
HORVÁTH Hát ... Csak azt akarom mondani, hogy képzeljétek, én még egyszer se kifeltem életem-ben. Es te, Foglyos?

FOGLYOS Én már igen.
HORVÁTH De jó nektek!
HALMI Csak ez a baj? Miért nem szóltál nekem?
HORVÁTH Azt hittem, még te se. Hogy téged nem foglalkoztatnak ezek a dolgok. Valamit mondtál is nekem, hogy te nem is akarsz, vagy mit. Úgy rémlik, vagy csak kitaláltam, mert ez illik hozzád, nem is tudom.
HALMI Minek erről ennyit beszél-ni? Tessék, most kipróbálhatod. Itt egy nő.

HORVÁTH Ez?
HALMI (*hirtelen Foglyoshoz*) És nagyon szépen megkérnélek valamire, Foglyos. Amennyiben mód van rá, édes barátom, te is be-szállhatnál. Neked ez nem újság, hallom, de úgy még valószínű nem csináltad, hogy ketten egy nővel.

FOGLYOS Mit akarsz?
HORVÁTH Egyszerre?
HALMI Nyugalom, nyugalom. Azonnal nyélbe ütjük, máris szólok a nőnek. Amelyikötök akarja, utána elmondhatja az anyáméknak is. Nyugalom.

FOGLYOS Mi nyugodtak vagyunk, de veled mi van, Halmi?
HALMI A, hát már erre se lehet megkérni titeket? Értsétek meg, ez a lány benne lesz, ez olyan. Nekem pedig elegendő van már belőle.
HORVÁTH (*izgatottan*) Az más. Mindjárt más. De miért kell a Foglyosnak is. Ez már sok.
HALMI De ha én ezt akarom éppen! Csak azt ne mondjátok, hogy nem szabad.

FOGLYOS Márpedig én azt mondom. Nem szabad. Ezt nem szabad.
HALMI Na, Foglyos. Milyen ember vagy te? Egy csöppet se vagy ki-váncsi? Nem vagy kíváncsi erre?
FOGLYOS Erre nem.
HALMI Nem? De mintha valamire azért kíváncsi volnál. Te kíváncsi vagy valamire, Foglyos. Igaz?
FOGLYOS Igaz, Halmi.
HORVÁTH Mire vagy kíváncsi, ha erre nem, te? Mire?

FOGLYOS (*Halmira int a fejével*) Őt kérdezd. Ha tudja ... HORVÁTH Mire kíváncsi annyira a Foglyos. Halmi?
HALMI Rám kíváncsi. Úgye, Foglyos?
FOGLYOS Igen.

HALMI Nagyon jó, nagyon jó. Akkor, Foglyos, benne vagy te is egyszóval.
HORVÁTH Nem értem. Most ak-kor lesz vagy nem ez az egész?
HALMI (*még mindig Foglyost néz-ve*) Ne dumálg, Horváth, hívd be a nőt inkább.
HORVÁTH És tényleg olyan, hogy rábeszéléd?
HALMI Menj már! Csak annyit mondj, hogy nincs itt az apja.

Horváth kimegy, kis szünet, Halmi Foglyost nézi

Na, Foglyos, mit mondasz? FOGLYOS És hol intézzük ezt el? HALMI (*mutatja Ott. Oda nem megy utána-tok senki.*)
FOGLYOS Na, jó. Szóval mi most itt rá-mászunk a Horváthtal. Na, jó. Én nem is ismerem. Meglesz és kész. Te ismered. Te tudod, mi ez. Neked jelent, nem nekem. Én rá fogok mászni. És aztán? Mik a terveid, Halmi?
HALMI Lehattunk volna mi barátok is, nem?
FOGLYOS Mikor? Máskor? Olyan nincs. Csak ez van, Halmi, és eb-ben itt te nem leszel a barátom. Ilyenek, mint te, ne is mászkálja-nak a földön, az az álláspontom.
HALMI Akkor minek jössz mindig hozzám? Te jöttél megint ide.
FOGLYOS Miattad. Tudod te azt.
HALMI (*meggondolja magát*) Meg-mondom a Horváthnak én, hogy nem gondoltam komolyan ezt az egészet.

Bejön Lili és Horváth

LILI (*boldogan odafut Halmihoz*) Megvagy! Jaj, de jó, hogy meg-vagy! Ezek a fiúk olyan kedvesek voltak. Az egyik még viccelt is, csak nem értettem pontosan.
HALMI Igen, Lili, ők nagyon kedvesek.
LILI Hogy vagy, mióta nem látta-lak?
HALMI Köszönöm szépen, jól, jól, jól. Tudod, hol az apád?
LILI Azt hiszem, otthon.
HALMI Hallom, bezár téged, pedig inkább rá kell csukni az ajtót, hogy ne játssza a bolondot más-hol, mint saját házában.
HORVÁTH (*inteket*) Halmi! Most akkor mi lesz?
HALMI Várj! Lili, egynek se higgy közülünk, menj haza és zárkózz be. Én nem ígéretem semmit neked, minek jössz a nyakamra folyton.
LILI (*a nyakához nyúl*) A nyakad-ra? Régebben olyan kedves voltál. És az szörnyű volt, ahogy az ajtón túlról elküldtél. Pedig úgy-se tudsz, én idáig gondolkoztam rajta. Csinálhatsz velem akármit, én itt maradok. Majd meglátod, én olyan kedves leszek hozzád, hogy nem is lesz kedved elküldeni. Eddig nem csináltam jól biztos, de innentől csak örömet fogok szerezni neked. Majd kitalálom, hogy kell. Én nagy kitar-tó tudok lenni. Majd meglátod.

HORVÁTH Na?

HALMI (a két fiúhoz) Mit sűrűgatsz? Menjete be oda, mindjárt megy ő is. De aztán nehogy átverjete.

HORVÁTH Mi? Te hülyéskedsz velünk, Halmi. Sose lesz ebből sem-mi, csak ugrálsz.

FOGLYOS (kifelé tuszkolja) Ne félj, lesz. Lesz ebből, ne félj. HORVÁTH És melyikünk legyen az első?

Kimennek

LILI Ezek a fiúk jó barátaid? HALMI A legjobb barátaim, és szeretném, ha örömet szerezne nekik.

LILI (ránéz) Jó. Ha akarod. HALMI Akkor menj be hozzájuk. LILI Te nem jössz?

HALMI Nem én.

LILI Pedig én neked is örömet szeretnék szerezni. Tudom, hogyan kell, ne félts te engem.

HALMI Nem kell! (Szünet) Na siess, mert észrevesznek.

LILI Az hiányozna csak! (Gyorsan kimegy)

Bejön Kondor a részeg Anyát támogatva

KONDOR Te vagy az? (Gyengéden leülteti a feleségét) Na, nincs semmi baj. Semmi baj. (Az Anya arcát simogatja, a haját rendezgeti, közben Halmihoz beszél) Ne itél el ezért, nagyon kérek. Majd ha felnőt leszel, meglátod, hogy egyikünknek se könnyű. Én voltam a hibás most. Nemhogy meg-engedtem neki az ivást, még kínáltam is, mert láttam, mennyire ideges.

ANYA Azt mondtad, hogy szégyelljem magam. Mindenki előtt. Olyan hangosan, hogy mindenki hallja, azt mondtad, szívem, hogy szégyelljem magamat.

KONDOR Csak azt akartam, hogy azt az utolsó poharat már ne idd ki, ne haragudj. A te érdeked-ben. Kár, hogy nem láttad magad, hogyan viselkedtél. Az a kiabálás, azok a felelőtlen kijelentések! Ez a Pilisi meg egyenesen kihasználta az állapotodat, csak te nem vetted észre. Faggatott, kérdezgetett, mi köze hozzá? Pletykafészek.

ANYA Nem, ő az egyetlen, aki még érdeklődik. Már a saját gyerekünk se törődik vele, pedig ott halt meg a szeme előtt.

KONDOR (karjában tartva a feleségét) Gyötrelmes nézni, hogyan mennek tönkre az emberek. Már nem akarok több bajt. Hát mit csináljak, hogy jól érezze magát mindenki? Az emberek rosszul gazdálkodnak az életükkel. Nincs akinek elszámoljanak vele, vagy mi a bajuk? Megkopott már a masni a hajadban, szívem, ne törődj a régi dolgokkal. Azok el-múltak, új bajaink vannak azóta. (Hirtelen felkapja a fejét) Mi ez a zaj? Van ott valaki abban a szobában?

Mielőtt Halmi válaszolhatna, Rozner és Gyimesi jönnek be a másik irányból

ROZNER Igazgató elvtárs kérem! KONDOR Mit akarnak? Maradjanak ott, ahol vannak! Nem mondtam?

GYIMESI A tanár úr kérdezteti, hogy átjöhet-e ide? Búcsúzni.

KONDOR Megint nem bír a kíváncsiságával a tanár úr?

GYIMESI Búcsúzni akar.

KONDOR Jó, jó. (Az Anyához) Vigyázz, szívem, ne kelljen rád szólni megint.

PILISI (Rajnák társaságában bejön) Ne haragudjon, kérem...

KONDOR Csak arra kérem, ne kezdjen megint mentegetőzni. PILISI

Jó, kérem Csak annyit akarok mondani: elfáradtam. Túl hosszú volt nekem ez a nap, hazamegyek, nem várok tovább. Ha a lányom mégis betévedne ide, önré bízom.

KONDOR Rendben van.

PILISI Hát akkor megyek.

KONDOR Isten veled.

PILISI Csak még egyet.

KONDOR Tudtam.

HAJNAK Tessék már jönni, tanár úr. Ne kellemetlenkedjünk itt tovább. Ha Levente látná ezt!

KONDOR Igaza van ennek a fiatalembernek. Akit maga nyilván azért cipelt ide hozzánk, hogy egy vadidegen is végigélvezhesse a feleségem rossz idegállapotát.

PILISI Feltehetőleg igaza van ennek a fiatalembernek, kedves uram, de én addig nem megyek el innét, míg egynehány kurta szót nem váltottam a fiával. Elő-re bocsátom: utoljára.

KONDOR Örület.

PILISI (Halmihoz) Ide hallgass, fiam!

HALMI Nekem tetszett szólni? PILISI Neked. Ne vágj olyan pofát, mintha nem értenéd!

ROZNER (Gyimesivel együtt nevet) Hagyja már abba, öregúr! Nem látja, hogy hülyéskedik magával?

PILISI Legfeljebb önmagából csinál hülyét, belőlem nem. Akkor is a szemébe mondom. Az előbb tudtam meg szegény édesanyádtól, hogy a baleset után ő azonosította apád holttestét a hullaházban, mert te és a bátyja még azt a fáradságot sem vettétek, hogy érdeklődjetek utána. Pedig kivételként más hozzátartozója nem volt itt. Tudtad ezt?

HALMI Ha van leánya, ne engedje napon járni, nehogy fogékony találjon lenni. Vigyázzon!

PILISI Szóval bányának akarsz látszani továbbra is.

RAJNÁK Menjünk, tanár úr. PILISI (meg se hallja) Találj ki mást, ha előlem el akarsz zárközni! Én nem foglak békén hagy-ni. Ezt ennyivel nem lehet elintézni! Ha senki más, én akkor is ...

HALMI Unalmas vén bolond! Törődj a magad dolgával. Ott van a lányod, nézz be!

RAJNÁK (mohón) Hol? Ott? (Kirohan Liliért)

PILISI Hova térsz ki, mondd meg, hová térsz ki mindig?! Azt hiszed, csak magad kíméled meg? Ezzel mások malmára hajtod a vizet, fiacskám. Én itt mindenki előtt... (Rajnákhoz, aki zavarát leplezve jön vissza) Na, itt van? (Rajnák bólogat, int, hogy nyugalom) Tudtam, hogy itt bújkál. Megyünk máris. Addig hozza be, fiam. (Ismét Halmihoz fordul, de elakad, mert Horváth jön be fel-dúltan) Lehet, hogy itt már mindenki megegyezett ...

HORVÁTH (reszket, rémült) Halmi! (Körbenéz, most veszi észre a többieket) Minek kellett nekünk ezt csinálni? Mire volt ez jó? (Szavait fojtott hangon Halmihoz intézi, zavarja a többiek jelenléte, nem érti, miért néz rá mindenki, de időről időre elveszti a fejét, rátör a kamaszsírás) Kikérem magamnak, Halmi. Miért nem mondtad, hogy ez ilyen? Lehet, hogy a Foglyosnak ez való ...

HALMI Ki kért meg rá? Te akartad annyira.

HORVÁTH Te kezdted, te kezdted.

(Bólint Kondornak) Kezicsókólok.

PILISI (Rajnákhoz) Na, jön már?

RAJNÁK Jön, jön, én szóltam neki.

PILISI Valami baja van? HORVÁTH

Nem, neki nincs sem-

mi. Neki nincs, ne tessék félni.

KONDOR Mi van itt?

RAJNÁK (most már nem bír a felháborodásával, Horváthnak mondja) Te rohadték. Na, megálljatok! (Kirohan)

HORVÁTH De hát én nem akartam, nem is így gondoltam ezt a...

PILISI (Rajnák után kiált) Hé, hé, barátocskám, hova, hova? HORVÁTH

(zokogva) Kinek jó ez, kinek jó ez?

Senkinek. Hazudnak, akik azt mondják, jó. Nem volt jó, Halmi,

vedd tudomásul, nem volt jó, és te tudtad, hogy ez ilyen. Nem akarom

többet. Azt mondtad: gyere, gyere. Mit csináltam volna, nem? És a Foglyos!

...

HALMI Ne bőgj már!

PILISI Lili!

FOGLYOS (nyugodtan bejön) Máris jön. Csak összeszedi magát.

HORVÁTH Ez egy állat ez a Foglyos, ennek nem számít semmi sem.

Mindenesetre van gyomra. HALMI Ne ordíts!

Menj haza már innen.

FOGLYOS Nem ezt akard, Halmi,

hogy ordítson? Nem ezt, hogy itt nézzenek?

HALMI Nem. Ez az én dolgom. Magam miatt csináltam. FOGLYOS Ja, az

más. Akkor tényleg ne ordíts,

Horváth.

PILISI Lili! Mi van ezzel a lány-nyal?

(Körülnéz) Maguk meg... önök meg

minek bámulnak itt, kérem?

(Halmihoz) Ami a lényegét illeti: ha

nem veszel részt, elintéződik minden

a fejed fölött. Mi, illetve mások a

fejed fölött elintézik nélküled, ha

kimaradsz. Éltél, és akkor mi van.

Felfogtad, fiam?

HALMI Igen. Menjen már haza. Szép

jelenet, de menjen haza. HORVÁTH

Én is megyek.

HALMI Menj, Horváth. Te elsőnek menj innen. Jó?

Bejön, Lili, az apjától megijed egy kicsit, de nyugodt, mosolygós

LILI Csókolom. Csókolom, apus. Hát te itt vagy? És mennyien! Semmi bajom, apus kérem. Nem kell izgulni. *(Megsimogatja Horváth arcát, aki undorral elhúzódik)* Nagyon rendesek voltak. *(Halma-hoz fordul)* Erre gondoltál? Akkor most örülsz, hogy itt vagyok, ugye? Kérdezd meg csak a barátaidat, milyen rendesen viselkedtem, egy szót se szólhatnak.

FOGLYOS Hát nem.

ROZNER Húha! *(Nevet)* Súlyos.

ANYA Akkor rendben van, nem tarthatunk vissza senkit. Mi a baj? Szeretném, ha hazamennének.

PILISI Várjunk csak, kérem, várjunk csak!

KONDOR Elegem van magából, tanár úr kérem! Menjenek már el! Olyan ez, mint egy megbolondult verékli! Csak körbe, körbe! Meg-halt, akkor meghalt! Vájkálni mindig!

PILISI Valamit nem értek, kérem! Lili!

LILI Nincs semmi baj, apus. Lát-hatod.

Rajnáknak ront be a két bohóc társaságában, akik ezúttal rendőrruházatot viselnek

RAJNÁK *(Horváthra és Foglyosra mutogat)* Itt vannak, tessék, ezek ketten voltak, a saját szememmel láttam. Itt van a lány, ő bizonyíthatja, hogy erőszak volt, tessék, ott az édesapja, nézzék, mennyire megdöbbenett az eset, én, ahogyan mondtam, a fiának vagyok a barátja, először vagyok itt, ott történt az eset, a személyimet látták, írásba adom, tanúsítom, meg-esküszöm, láttam, nem tévedek, tudom. Mind a ketten.

ELSŐ ÉS MÁSODIK *(tisztelgnek közben)* Jó estét, kívánok.

A társaság bizonytalanul visszaköszön

PILISI *(Lilire néz)* Ezek ketten, Lili?

LILI Ne félj, apus. *(Pilisi eltakarja a szemét, mintha gondolkodna)* A lényeg, hogy jól vagyok.

ANYA Mit akarnak itt maguk? *(A férjéhez)* Szólj már nekik. Mi ez?

ELSŐ Kie a lakás, kérem? *(Rajnákhoz)* Itt történt?

RAJNÁK Ott.

KONDOR *(némán átnyújtja a személyi igazolványát)*

Az Első nézi, közben a Második Foglyos és Horváth igazolványát vizsgálja meg

LILI Én teljesen jól vagyok. Sem-mi bajom. Mi a baj?

ELSŐ Kérem, minket a fiatalember úgy tájékoztattott, hogy itt erőszakoskodtak önrel. Sőt.

LILI Nem volt erőszak. Nem igaz. Én akartam.

RAJNÁK *(mivel a rendőrök kérdően rápillantanak)* Én úgy láttam.

ELSŐ Mi az, hogy úgy láttam?

ANYA Hát senki sincs tekintettel arra, hogy milyen állapotban vagyok? Takarodjon innen mindenki!

ELSŐ *(visszaadja Kondor igazolványát)* Köszönöm szépen. Szóval mi a helyzet?

KONDOR Nem tudom. Semmi. Maguk jöttek ide. Itt mindenki tanú, hogy nem történt semmi.

ANYA Minek járnak át ezek a Pilisiék?

Ki hívta őket, minek tolakodnak ide?

Mindig ez van, ha itt vannak! Ide hallgasson, Pilisi úr ... *(Hirtelen elhallgat, mert Pilisi összeesik, szívrohamot kap)* Ez nem igaz ám,

csak ezzel akar-ja kikerülni, mert neki is kínos... *(Kondor befogja a felesége száját, majd az Anya is megéri, mi történik, dermedten figyel a haldokló tanárt)* Én nem azért mondtam, elhiszem neki.

Nyugodjon meg, tanár úr. Mit csinál? *(Szavai furcsán hangzanak a beállt csöndben)* Ne csinálja ezt, kérem. Olyan rossz nézni. Minek kell ezt? Olyan ronda.

KONDOR Fogd be a szád.

Az Első és a Második segíteni próbál, de eredménytelenül. Pilisi teste végleg elernyed

LILI Itt van! Itt van! Itt van a szobában. Most jött be! Itt van! Jaj, ne, félek tőle! *(Kirohan, Rajnáknak utána)*

A két rendőr felkapja a tanár testét, kirohannak vele, a többiek utánuk

HARMADIK FELVONÁS I.

szín

Utca Kondorék háza előtt. Hajnalodik, Kondor pizsamájára kapott kabátban jön be, szemközti vele Levente közeledik gondolataiba mélyedve. Először csak elhaladnak egymás mellett, majd Kondor hátra-kapja a fejét

KONDOR Levente?

LEVENTE *(megfordul, arca komor)* Te estét kívánok.

KONDOR *(őszinte örömmel szorít vele kezét)* Szervusz, fiam. Hogy vagy?

LEVENTE Hogy lehetnék?

KONDOR *(tréfásan megfenyegeti)* Nem tartottad meg az ígéretedet, fiú. Azt mondtad, azonnal jelentkezni fogsz, amint hazaérsz. És azóta sok víz lefolyt már a Dunán.

LEVENTE Túl sok. A hügom tanúsíthatja. Vagyis helyette én, hogy azon mennyi víz folyik le.

KONDOR Igen. Szegény Lili, sokat jár az eszemben. Kijött már...a

az intézetből?

LEVENTE Kiszökött. És szökés közben belefúlt a Dunába

KONDOR Üristen. Szóval teljesen egyedül maradtál. Ezért sétálgatsz te itt hajnaltájban. Éppen gondolkodtam, mit kereshet ez itt ilyen-kor. De így már értem. Fogadd

részvétemet. Szegény kislány. És mikor?

LEVENTE Nemrég.

KONDOR De hát hogy lehet ez?

LEVENTE Nagyon könnyen. Azt mondják, akik látták, hogy virágokat dobált a vízbe, és ebben a szemtanúk még nem találtak sem-mi furcsát

Az viszont föltűnt ne-kik, hogy énekelget közben, de ez is előfordulhat a rakparton. Aztán megállított egy járőrelőt, hogy ő nem éri fel ennek a fának az alsó ágát, lenne szíves helyette föl-akasztani rá a virágkoszorút. Erre az illető közölte vele, hogy ő se közel, se távol nem lát semmiféle fát a környéken ...

KONDOR Borzasztó.

LEVENTE De Lili csak erősködött, fel is, ugrott, hogy elkapja az ágat, akkor zuhant a rakpartról. Egy-
valaki utánaugrott, de nem tudta megmenteni. Rögtön elmerült, nem is kapálódzott.

KONDOR Szóval a végén már érzécsalódásai voltak a szerencsétlenségnek.

LEVENTE A lehető legrosszabb állapotban volt. Apánk halálát nem tudta kiheverni.

KONDOR Mit mondjak? Sirtál, Levente? Az könnyít az emberen.

LEVENTE Miket kérdez! Hát ... valahogy nem tudtam sírni. Vagyis, hogy majdnem elsírtam magam, de az az érzésem támadt, hogy szegény hügomnak most sok is a vize, hát még ha én ott könnyezni kezdek.

KONDOR Szedd össze magad, fiam.

LEVENTE Ne féljen, azóta nincsenek ilyen gondolataim.

KONDOR Persze én is veszítettem már el közelállómát, az biztos, hogy megbillen egy kicsit az ember.

LEVENTE És a fia, az a tetű, hogy van?

KONDOR Szerencsétlen fiú az, Levente, ne kölcsönözz neki túlzott jelentőséget azzal, hogy haragszol rá. A magam tapasztalatából be-szélek, voltam már én is dühös rá. De felesleges, rájöttem. Ami el-múlt, elmúlt.

LEVENTE Mi múlt el?

KONDOR Sok minden mondhatnám úgy is, az életünknek egy korszaka lezárult. Egyébként Párizsban él.

LEVENTE Csak nem?

KONDOR Ott a helye. Kiváltotta az ütlevélét, csak helyeseltem ezt a lépést. Volt nekem ez a két beosztottam, Rozner és Gyimesi, tehetséges szakemberek, csak hát szél-fúttá fiúk, mint kiderült. Azokkal hármásban mentek turistaútra

Várjunk csak ... igen, épp holnap lesz egy hete, hogy levelet kaptam ettől a kettőtől. Amiben kéri a bocsánatot, de úgy döntöttek, hogy kint maradnak ... satöbbi. Még én erőltettem, hogy menjenek hármásban, arra álmomban se gondoltam, hogy ez a fiú ezt a kettőt is magával rántja. Ők tudják.

LEVENTE Látom, maga se tud aludni.
KONDOR (*elmosolyodik*) Nem. Azért nem, mert új színekben látom a világot. Korszakváltást érzek a tapasztalt idegemben, Levente. Nincs kedved beszélgetni erről? Mert ha kedved támad, gyere át hozzánk. Volt a fiamnak két osztálytársa, most már egyetemre járnak, nagyon értelmes kölykök. Majdnem minden nap ott *ülnek* nálunk, szerintük azért, hogy ne legyünk egyedül. De nekem az az érzésem, inkább azért, mert *van* mondanivalónk egymás-nak. Gazdasági problémák, energiaválság, áremelés. Próbáld meg elfelejteni, hogy apád abban a lakásban halt meg. Ha lehet. Ha tudod, inkább azt mondanám, mert minden lehetséges. De majd erről is beszélünk. Hát szervusz.

LEVENTE Viszontlátásra.

KONDOR Köszönöm, *hogyz* azt mondtad.

Mindketten el

2. szín

Kondorék háza. Hajnal van, az Anya nem tud aludni. Hirtelen felül az ágyában, felkel. Egy nagy pohár vízben rengeteg altatót old fel, öngyilkosságra készül. Kondor lép be, most érkezett haza az éjszakai séta után az utcáról. Az Anya gyorsan leteszi a poharat.

KONDOR Mi van, szívem? Megijed-tél?

Mit csinálsz, miért nem alszol? Mi bajod? Láttam, ég a villany nálad.

ANYA Rosszat álmodtam. KONDOR

Mit? (*Nem tud nyugton*

maradni, izgatott és különösen jókedvű)

ANYA Kergettek, öserdő, eső, nem is tudom. Aztán forró levest kellett ennem, és az ölembé borult az egész tányérral.

KONDOR (*nevetgél*) Igen? Nahát!

Talán telihold van. Vagyis volt.

ANYA Vagy túl fáradt vagyok. Ne

haragudj.

KONDOR Te? Fáradt? Nem tudom elhinni.

ANYA Pedig az, utóbbi időben megszokhattad volna tőlem. Te szegény.

KONDOR Ugyan *már!* Nem vagy te régóta ilyen, nehogy azt hidd. Ez csak hullámvölgy, egy ilyen ... átmeneti. Tudod te jól, mikor kell, mikor lehet elfáradni. Mindig te tartottad bennem a lelket, anynyi mindenben mentünk keresztül, *hogyz* három másiknak elég lenne, és senki sem hitte el, irigyeltek engem, hogy mit bírsz ki. Most vég-re csend van, megnyugodhatnánk, ez a te fajtád halála, amikor elérkezik a békéhez. A katona a téli szálláshelyen Fölöslegesnek érzed magad.

ANYA Ezt meg honnan veszed?

KONDOR Ez az erősek zavara. Tudod, mit? Találjunk ki valami neked. Majd körülnézek, elhelyezkedhetnél valahol. Ha te egyszer ráharapsz valamire, mint a bulldog. Szeretném, ha ugyanazt, érez-

néd, amit én. Egész éjjel hánykolódtam, sorra jöttek a kérdések, és mindegyik sötét volt, aztán egy-szer csak a hajnal, és, azonnal minden mintha az én kedvemért volna, úgy kínálkoztak a tiszta és átlátszó válaszok, hogy azt kérdeztem, de hangosan: hát hülye vagyok én? Nagyobb válságokat is láttunk mi már és neveltünk, és túl voltunk rajtuk, most meg itt saját magunk körül forgunk. Hiába, az én napszakom a hajnal. Olyan vidám lettem, de olyan vidám, hogy képzeld, jártam egyet a környéken, nem bírtam magammal, csak engedtem, engedtem, hogy legyőzzön engem ez a... ez az éleslátás, nem is mentem, ha-nem gázoltam az utcán, szívem, képzeld. Es most vedd tudomásul, nem akarom, hogy lelkiismeret-furdalásom legyen emiatt. Nem akarhatod, hogy itt együtt gyászoljak veled, hanem ez egyszer ki-vételesen neked kellene csatlakoznod hozzám, és felfogni végre, hogy mi nem vethetjük alá magunkat két ember tévedésének, mert a bátyám is, meg a fiatalok is csak tönkre akartak tenni téged magukkal együtt, és mi nem lehetünk a képviselőik, a... nem lehetünk együttérzők, mert az az irgalmatlan törvény, amelyik a szemétdombra dobta őket, azokat is az ő sorsukra juttatja mind, akik nem tudnak aludni miattuk, csak járatták éjjel a gondolataikat ennek a két szerencsétlennek a meddő körében, akik ...

ANYA Te küldted el a fiamat.

KONDOR Tessék?

ANYA Te akartad, hogy eltűnjön.

KONDOR Én? Én csak segítettem

neki, és te is helyeselted.

ANYA Nem tudtam, hogy ő is kint marad. Csak azt akartam, hogy megnyugodjon.

KONDOR Na ne hazudj, kérlek, nagyon kérlek, csak ezt ne mondd. Valakit erőszakkal visszatarítani, hogyha nem találja a helyét, hát keresse meg máshol, ahol tudja és reméli megtalálni, neked ^{is} ez volt a véleményed, nem akarom idézni azt a beszélgetést ... (*Hirtelen el-akad*) Na látod? Látod? Már megint visszaviszel ebbe a szakadékbá, megint rágni kezdjük ezt az ezerszer lerágott, vacak csontot, érzem, hogy veszítem el a tisztán-látásomat, a ... a ... a ... a ... hajnali jókedvemet. (*Ránéz a feleségére*) Úgy látszik, nekem csak te vagy a fontos. Még mindig ennyire szeretlek? Ne élj vissza a hatalmaddal, törődj velem te is, ne csak én veled, könyörgök! Mi közöm nekem ehhez a szerencsétlen fiúhoz? Mi bajom lett volna a nyomorult bátyámmal különben? Úgy gázolnék át ezeken a semmisségeken, hogy észre se venném őket, mert nekem egészen más dolgom van, és én képes vagyok befejezni, lezárni, más tennivaló után nézni, megszabadulni a te szerencsétlen hozományaidtól...

ANYA Ha én nem volnék.

KONDOR Nem ! Ha te is leráznád magadról őket! (*Szünet*) Na, vége a hajnalnak, reggel lett. Úgy lát-szik, énhozzám nappal járnak a kísértetek. Aludj, szívem, be kell mennem dolgozni. Megígértem ennek a két fiúnak is, hogy beviszem őket hozzánk körülnézni. Mindjárt itt lesznek. Nem *fogunk* zavarni téged, ide nem jönnek be (*Megcsókolja*) Ne igyál.

ANYA Szervusz. És ne haragudj rám.

KONDOR Rád? Soha. Különösen most nem. Mert innentől kezddhetünk élni a magunk módján. Idáig csak jegyespár voltunk. (EL.)

ANYA (*amint magára marad, italt tölt magának, egy hajtásra kiissza, aztán földhöz vágja a poharat. Egy pillanatig meredten áll, majd gyorsan összesöpri a széttört pohár darabjait, mint aki megbánta hevesességét. Végül kezébe veszi a másik poharat, amiben az altatókat fel-oldotta, megissza a folyadékot, le-fekszik, behunyja a szemét. Halmi jön be, kezében bőrönd*)

HALMI Szervusz. Alszol?

ANYA (*kinyitja a szemét*) Hazajöttél?

HALMI Igen. Képzeld, majdnem meghaltam.

ANYA Most mit csináljunk? ... Kérlek, menj ki innen most. 'Nem érdekel, hogy visszajöttél, nem változtat semmit, nem fontos, ne zavarj. Menj már, majd mindent *el-magyarázok*. Most ne beszéljessünk, ne nevetessük ki magunkat, szörnyen fontos lenne.

HALMI Micsoda?

ANYA (*végigsimít a homlokán, ideges*) Nem mennél ki'?

HALMI Nem.

ANYA Akkor én megyek. Még most se lehet ...

HALMI (*elkapja*) Várj, csak addig, míg elmondom. Nagyon szeretném valakinek elmondani, hetek óta nem beszéltem emberrel, és te vagy a legalkalmasabb.

ANYA (*kinjában nevetni kezd*) Hát akkor... Hát akkor ez nekem így sikerül. Tessék, tessék ... amilyen vagyok, olyan. Rendben van, ez az enyém, ez jut. Szörnyű.

HALMI Képzeld, Velencében voltam.

ANYA És milyen? Szép?

HALMI Mit tudom én?! Nem érdekes. ANYA Pedig Velence szép lehet. HALMI És földrengés volt Velencében.

ANYA Igen?

HALMI Ne csukd be a szemed. ANYA

Ha befejezted, kimész innen? HALMI

Igen, csak figyelj már ide.

ANYA Jó, de siess, és aztán menj ki.

Nagyon álmos vagyok.

HALMI Vacsoráztam egy vendéglő-ben este kilenc óra három perckor, és egyszer csak megkezdődött a földrengés. Mindenki felugrált. fel-lökték a székeket, üvöltöztek és ki-rohantak. Én ott maradtam, a fa-lak horpadoztak, és, egy ilyen mély morgást lehetett hallani. Na most ezt úgy képzeld el, hogy van ez a morgás, inkább dübörgés (*utánoz*

za a hangot), és az mozdul meg, ami a világon a legbiztosabb. A föld. Az egyetlen, amire mérget vehetnél. Így rángatózik. És minden vele. Te is. Ültem és számoltam, nem tudom, hányat lehetett megszámlálni, egyszer csak úgy megrémültem, hogy arról nem tudok semmit sem mondani, mert nem lehet. Kirohantam onnan, és végig, ki egy tere, de az egész város üvöltött, ezt számítsd hozzá. Ott álltam és zokogtam, képzel, annyira féltem. És rájöttem, miért! Nem azért, hogy meghalok. Hanem azért, hogy épp ott halok meg. Képzeld el: meghalok földrengés-ben, eddig jó, ez még megfelelehet. sőt, ez még valami egészen nagy. De aztán jön az, hogy hol. Egy turista, külföldön, egy olyan városban, amiről azt se tudja, hogy mi. Ez nem jelent semmit.

ANYA (üvöltve) Menj már innen, menj már!

HALMI Ott nem tudja senki. Érted? Nem tudom jól elmondani. Nem gyászolók kellene hozzá, hanem jelentés. Ha én itt halok meg, az itteni életemet fejezem be azzal. Ha viszont kint ... várj, hogy mondjam csak... akkor egy turista, a hülye, aki oda tévedt, és ott csak az vagyok, ami a papírjaim, illetve... Szóval nem az érdekel, hogy mit mondanak utána rólam az emberek, hanem az a fontos, hogy miért történt a halál. Ott a rengeteg helybeli szerencsétlensége között érdemtelen lett volna az enyém. Na majd ezt még el-mondom pontosabban. Most zavar, hogy nem figyelsz ide.

ANYA Ne zavarjon. Már jó. Nyugodt vagyok, jó kábult. Azt akarom mondani neked, hogy képzel, altatót vettem be.

HALMI Jó, megyek.

ANYA De nagyon sokat. Hatvanat Meghalok.

HALMI Nem igaz. Nem hiszem el. ANYA Ahogy akard. Nem is fontos.

HALMI Ez, az. Ha igaz volna, ha fontos volna, nem mondanád. Csak színészkedsz. Ez valami jelenet.

ANYA Jó. Akkor kimennél?

HALMI (elindul, visszafordul) Ez igaz? (Tanácstalanul toporog) Tényleg? (Anyja fölé hajol) De szép vagy! Ha ez igaz... Te tényleg megteszed? Ezt nem hittem volna rólad. Te... Te nagyszerű vagy. Látod, ez már valami. Ha ennek oda tudod adni magad. Ezt érdemes. Elhiszem. Ezt az egyet elhiszem neked. Talán mégis. te voltál az. Én eddig azt hittem, hogy te nem ...

ANYA (halkan) Menj ki. Most már tényleg.

Foglyos és Horváth jönnek be. Megdöbbennek

HORVÁTH Szervusz, Halmi. Visszajöttél?

HALMI Psszt! Ne gyertek be. Ne zavarjuk. (Kimegy velük)

3. szűn

Ideg- és elmeosztály. Az Első és a Második bohóc, mint ápolók betol-nak egy bekötött fejű, elkábított beteget. A Második húzza elöl, az Első tolja hátul a gurulós ágyat. Az Első egyszer csak meg akar állni, fékezi, visszafelé húzza az ágyat, de az elöl ballagó Második kitartóan vonszolja tovább

ELSŐ (sziszeg, pisszeg, majd fojtott hangon, mivel amit kíván, szabályellenes) Állj. Állj! Hova rohansz? Nem hallasz? Hé! Halt! Sztoj! Stop! (Rángatja az ágyat, de az erősebb Második, mint az ökör, maga elé meredve halad egyre, végül is az Első előrefut, társa elé áll széttárt karral. A Második megdöbben, hátrafelé bámul, így állapítja meg, hogy valóban jól lát, az Első ott áll előtte)

MÁSODIK (szomorú sóhajjal) Már megint?

ELSŐ Mi az hogy! (Benyúl a Második köpenye alá, üveget húz elő, iszik belőle, krákog, megtörli az üveg száját, nyújtja a Második-nak. Leülnek)

MÁSODIK Szóval maga szerint nem jófele megyünk.

ELSŐ Nem.

MÁSODIK Miért? Maga szerint mi-kor hagytuk el a liftet?

ELSŐ Három kanyar óta. És nézd meg, mi van oda kiírva? MÁSODIK Elme.

ELSŐ Na. És mi ezt a műtöbe visszük. Vagy nem?

MÁSODIK De. Eddig tiszta a közös álláspont. És én mindig az Elmén át viszem őket a műtöbe.

ELSŐ De nem velem.

MÁSODIK Márpedig úgy jönnek egymás után. Elme — műtő. És bent van.

ELSŐ (az ellenkező irányba mutat)

Oda meg mi van kiírva? MÁSODIK Társalgó.

ELSŐ Nahát. Arra kell vinni. Arra rövidebb a műtöbe. Társalgó - műtő.

MÁSODIK Úgy éljen a maga okos feje.

ELSŐ Világos. Én nem állok le veled vitatkozni. Elmegyünk erre előbb az Elmén át, a te utadon, stoppoljuk az időt, aztán elviszszük a Társalgón át, és akkor is stoppoljuk. Majd csak kiderül, merre hány-hány méter, éri nem fogom itt koptatni a számát.

MÁSODIK Na erre aztán most már tényleg kíváncsi vagyok. (Felugrana, de az Első visszahúzza, erre a Második szomorú sóhajjal) Már megint? (Előveszi az italt)

ELSŐ Sose szaladjál, ezt jegyezd meg, ha sokáig itt akarsz marad-ni. Ez diliház. Itt a nyugalom a fontos, mert itt könnyen túlszalad-hatsz a célon. (Iszik)

MÁSODIK A rosseb akar sokáig itt maradni. Ahogy magát így elnézem, itt teljesen meghibban az ember. Én itt nem találok meg a számításomat úgyse, és ebből

levontam a konzekvenciát. Tud-ja, milyen helyeim voltak már nekem? Tudja, mi minden voltam én már, míg be nem ütött az éri krachom? Én olyan helyeken forogtam, hogy miniszter²éktől el-vonókúrán át ütéptésig volt ott minden.

ELSŐ Menj a főorvoshoz, annak mondd ezt, minden beteg ezzel kezd nála. Diliház az egész világ, és dilis benne minden férfi és nő — ez a jelmondatom. Mind túl-szaladtak a célon. (A hordágyon fekvőre mutat) Ez is. Tudod, ki ez? És most tessék. Tudod, hogy milyen nagy embernek érezte ez magát? És miért van itt? Mert nem találkozott előbb velem Tő-lem megkapta volna az eligazítást egy életre, nekem elhíhated. Mert tudod, mit mondtam volna én öneki. Na, figyelj ide, ha hosszú életű akarsz itt lenni. (A hordágy-hoz fordul) „Nézzé, uram, én meg-mondom magának úgy, ahogy van, még ha meg is haragszik érte. Én óvatos duhaj lettem, maga nekem ebben a rohadt életben nem magyarázza be, hogy nagy dolog, amibe maga belebolondul most. Mert láttam én már sok nagy dolgot, uram, hajjaj, de mennyit, az-tán azokat, akik kitaláltak, mind itt teszem tisztába napszám az osztályomon, ahol én vagyok, ugye. Mert nincs semmi, ami nagy, ha akarja tudni a véleményemet a kérdésről. Viszont ha kicsibe vesszük a dolgokat, egyenként, szépen sorjában, mindjárt nem bolondulunk meg, ez a nagy tapasztalatom nekem. Mert, teszem azt, mi len-ne, ha én most rohannék rnagyával a műtöbe, mert én ugye emberbarát vagyok, vagy valami ehhez hasonló nagy érzés volna énbennem, hogy én legyek itt a legeslegjobb ápoló a világon. Már-is tévedésben lennénk Mert fogadjunk, hogy kiderülne — hogy ha én föltenném itt a maga mű-tétjére az életemet —, hogy ez a műtét előbb kellett volna vagy később. Vagy tovább megyek uram, lehet, hogy nincs is szükség műtétre. Vagy kiderülhet, hogy nincs is műtő. Mert olyan is lehet, és akkor én már bele is buktam a nagy igyekezetbe, kapkodhatok a szívemhez és a fejemhez, máris én vagyok a bolond, elkapott a helyzet, és ha még akkor se megyek bele abba, hogy hiába törtem magam, hanem továbbsrófolom az igyekezetemet, máris mászhatok fel maga mellé az ágyra. De én nem akarok nagy lenni, azért vagyok még mindig itt és nem ott, ahol maga. És tud-ja, mit, uram? Nekem jobb itt, ahol vagyok. Féltsen maga engem, ne én magát. Maga a nagy. Én is voltam nagy egyszer, tapasztalatból beszélek. Egy egész várost bíztak rám, akkora nagy voltam, mesélhetnék, uram. Kis híja, hogy fordítva nem beszélünk egymással, de én ravaszul loptam, csaltam. aztán meg a legrosszabbkor

voltam becsületes, mert éreztem én, hogy ápolt leszek, ha nem csüsztatom le magamat az ápolóságig, és áldom az eszemet, hogy börtönbe csuktak, vagyis kicsikartam belőlük azt a szót, azt a hön áhitott szót, hogy „alkalmatlan”, és most a szakszervezeti bélyeg a legnagyobb az életemben.

MÁSODIK Látja, ez beszéd volt. Meglátszik, hogy maga van régebben itt kettőnk közül, mester. Most én mondom azt, hogy ígyunk.

ELSŐ Szeretek velük így beszélget-ni. De' a legjobbakat az én Lili-kémmel tudtam diskurálni. Szegény drágám! Mit összetraccsoltunk mi. Kiül ide a folyosóra, azt mondja nekem: „Jancsi bácsi! Mit tudom én, miért hívtott így, talán a két „cs” miatt, hogy így csücsöríthessen, mert tudta a kis bestia, hogy azt imádom. „Jancsi bácsi! Azt mondják, a bagoly egy pék lánya volt. Jó étvágyat magának.” Erre én azt mondom: „Ne félj Lilikém, minden jóra fordul.” Erre ő: „Remélem, hogy minden jóra fordul. Az embernek túrni kell, de én nem állhatom meg sírás nélkül, ha rá gondolok, hogy teszik abba a hideg földbe. Ezt a bátyámnak meg kell tudni, különben köszönöm a jó tanácsát, bácsi kérem. Jó éjszakát, Jancsi bácsi, jó éjszakát, jó éjszakát.” Azt hittem, a szívem szakad meg, ő volt az egyedüli kedves betegem. Folyton virágokkal játszott, nem akart ő nagy lenni, csak kicsinálták a hóbörgök. Utálok a fajtájukat is.

Bejön egy örült, ugyanaz a színész játssza, aki az Apát

Na, ez már megint itt van, ni. Karcsikám, aranyom, ne mászkáljon állandóan, hányszor kértük magát? Vagy magának kérvényt kell benyújtani? Azt akarja, hogy szóljak a Proszwimmernek?

ÖRÜLT Ne álljon az utamba, ne akarja a rosszat, mert maga miatt lesz. Én nem írok több levelet. Ma van a napja, többször megírtam, megmondtam és kihirdettem, mindenkinek tudnia kéne, de mindenki hallgat. Enrajtam nem múlik.

MÁSODIK Sebaj, Karcsi, tűnjön el innen.

ÖRÜLT Azonnal vezessenek az igazgatóságra. Kikötésem, hogy ebben a percben. Önöknek sincs sok idehátra, a saját jól felfogott érdekük. Miért kell rimánkodni azért, hogy életet mentsek meg?

ELSŐ Ilyen nyugtalanannak még nem láttam.

MÁSODIK Mars vissza!

ÖRÜLT Nem lehet megállítani. Fél-re onnan!

ELSŐ De minek magának az igazgatóság? Nem elég a Proszwimmer? Ó mindent el tud intézni.

ÖRÜLT Rendben van. Kéretem a Proszwimmert. Es hogyhogy mindent el tud intézni?

ELSŐ Ő a főorvos. De most nincs bent. Mondja el nekem, mit akar, és én majd továbbítom neki. Én úgy éljek.

ÖRÜLT Ön részeg. Az ilyen repült nálam. Magára a kutyámat 'se bíz-nám.

ELSŐ Mást nem üzen, Karcsikám?

ÖRÜLT (a hordágyon fekvőre) Ennek a neve előtt ott van az, hogy

..dr.?”

MÁSODIK Nincsen. Baj?

ÖRÜLT Azonnal telefonáljanak mindenhova.

ELSŐ Menjen szépen vissza, mert bezáratom, hogy nem tud kijönni. Hát így hálálja meg, hogy kijöhet? Nem szép dolog ez, Karcsikám.

ÖRÜLT Üzenetem a következő. Ennek az épületnek a kapujában egy tábla van. Jól mondom? ELSŐ Igen.

ÖRÜLT Na látja. Nagy, fekete tábla. Nevek vannak rajta arany be-tűkkel. Igen?

ELSŐ Igen.

MÁSODIK Azoknak a neve, akik az intézetben dolgoznak.

ÖRÜLT Akkor most már hinni kell nekem. Van olyan név azon a táblán, amelyik előtt ott van az, hogy „dr.”, van olyan, amelyik elé nem írták oda.

ELSŐ Úgy van. Jól látja a helyzetet.

ÖRÜLT Közölje az igazgatósággal, hogy ezeket a „dr.”-eket 14-én éjszaka írták oda. Ezzel jelölték meg azokat, akiket még ma meg fog-nak ölni. Én 14-e óta hirdetem ezt, rövidesen késő lesz.

MÁSODIK Köszönjük.

ÖRÜLT (a vállára teszi a kezét, a szemébe néz, mint egy kitüntetést osztó tábornok) Most önökre bíz-tam ezeket az életeteket, fiam. De úgy vigyázzanak, hogy ellen-örzést tartok. (El)

MÁSODIK Kedves marha ez a Karcsi, csak azt utálok. hogy mindig mászkál és intézkedik. Az apám volt ilyen, amíg élt szegény. De sok pofont kaptam tőle!

ELSŐ Nekem nem tetszik valahogy.

Ilyennek még nem láttam. Persze, ma van a napja. (Isznak)

MÁSODIK (zajt hall, kinéz) Ajaj.

ELSŐ Mi van?

MÁSODIK Azt hiszem, mérgezés.

Kis csoport ront be Kondor vezetésével. Mögötte Horváth és Foglyos hozzák a magatehetetlen Anyát, leg-hátul Halmi

KONDOR Merre van a Toxikológia?

Válaszoljon már! Várnak. MÁSODIK Erre, ez itt.

KONDOR Adjátok ide, gyorsan.

(Óvatosan karjára veszi a felesé-gét) Ti maradjatok kint. (Kisiet)

ELSŐ Mérgezés?

HORVÁTH Igen.

MÁSODIK Elég sok a mérgezés mostanában. Altató, mi? HORVÁTH Az.

ELSŐ (lemondóan összenéz társával) Nahát akkor mi menjünk, sürgős műtétünk van. (Elindulnak a beteggel)

HALMI Egy pillanat. Maguk itt dolgoznak?

ELSŐ Ne zavarjon, kérem, sietünk. Nem látja?

HALMI Csak egy beteg után szeretnék érdeklődni.

ELSŐ Azt lehet. (Halmi orra alá dugja a kezét)

HALMI (pénzt ad neki) Pilisi Kornéliának hívják.

ELSŐ (gyorsan visszaadja a pénzt)

Meghalt. Maga a János?

HALMI Igen.

ELSŐ (ismét elveszi tőle a pénzt, zsebébe dugja) A testvére épp most jött be a holmijáért. Ot kérdezze a részletekről Na menjünk innen. (Kimennek)

HALMI Meghalt. (Utánuk kiált) És hogyan?!

FOGLYOS Beleesett a Dunába. A végén már nem tudott magáról.

HALMI (idegesen járkál) Meghalt. Ezek mind sorba, egymás után. Es éppen ők, mind. Ebben van vala-mi rendszer. Csak látszólag nincs közük egymáshoz. Van benne rendszer.

FOGLYOS Csak ,az, hogy közük volt hozzád.

HALMI Ugyan már! Ilyen alapon még sokról lehet elmondani, hogy köze van hozzám.

HORVÁTH Például kikről.

HALMI Hát ... rólatok ... FOGLYOS

Rólunk nem, Halmi. Mi-nek jöttél vissza?

HORVÁTH Miért küldtél ki minket a szobából? Akkor még megüszhatta volna, akkor itta meg az altatókat.

HALMI Mint két kísértet. „Minek jöttél vissza? Minek küldtél ki?” Mi közöttök hozzá?

FOGLYOS Igazad van.

HALMI Ha önnyire kíváncsiak vagytok rá, vegyétek tudomásul, hogy... hogy joga volt hozzá. Ezt nem vehettem el tőle. Ez volt az egyetlen igaz tette. Es én becsülöm érte, ez valami volt, ha anynyira kíváncsiak vagytok ...

FOGLYOS Nem vagyok. Már nem vagyok kíváncsi rád, Halmi. HALMI Mi bajod?!

FOGLYOS Igazán nem panaszkod-hatsz rám, elég kitartóan vártam, hogy mit fogunk csinálni mi együtt. Azt tudtam, hogy a kínálóko-lehetőségekhez nincs kedvem, engem se érdekelt az apám és a nyomorult álláslehetőségek. De nem lett semmi. Csak ez. Hogy itt vagy, és így nézel ki.

HALMI Hogy nézek ki?! Vigyázz, ez a beszéd engem emlékeztet valakikre! A tékozló fiú megtérése! HORVÁTH Ne kiabáljatok.

FOGLYOS Fordulj fel, engem mát nem érdekel, én ...

HALMI Mondd azt, hogy tudod elő-re, hogy fogom végezni! Ez nagyon fontos, ezt mindig szokták ilyen-kor mondani! Mondd azt is, fel-tétlenül mondanod kell, ki ne felejtse, hogy tudod, hogy végzem!

FOGLYOS Sehogy.

HALMI Nem igaz! Nekem még van esélyem valamire, ti játszottátok el a magatokét, én még tudok va-

lami olyat csinálni, mint az anyám, akit ti visszarángattatok volna, hogy berúgjon és nyavalyogjon, és hallgasson titeket, igen-is, hogy hallgasson titeket, ahogy okosan beszélgettek a semmiről. Semmiről! Én is valami ilyet akarok, egy egyetlen, egy olyat, ami-nek oda tudom adni magam, hogy ne mérlegeljek itt, ahogyan ti most és mindörökké, ahogy utánozzátok a tönkrement elődöket a tönkremenésben, mert azt meg lehet jósolni, hogy ti hogy végzitek! Nézzétek meg az apátokat, hát *ugyanúgy!* A te pofád, Foglyos, már pont olyan, mint a két apámé együtt, meg hozzá a te apádé, és ugyanazt mondod nekem, mint azok. Már mindenhol ezeket a pofákat látom, annyian vannak, hogy ez már nem is túlerő, hanem gyártmányok vagytok egy régi kaptafára, szép engedelmesen utánzatnak ..

HORVÁTH *(befogja a száját)* Ez kórház, te örült!

FOGLYOS *(közel hajol a lefogott Halmihoz)* Sehogy se végzed, Halmi. Nem vagy senki, nem *mondok* rólad semmit, csak azt, hogy nem jelentesz semmit nekem, se senkinek. Nem tudlak nevezni sem-minek, még Halminak se, mert ez a név se a tied, kaptad valakitől, és elvesztetted a villamos alatt, senki vagy, nem állsz viszonyban senkivel, és az se jelent majd semmit, ahogyan végezni fogod, mert semmi sem végződik veled, csak véletlen lesz, és te is véletlenül vagy. Nem foglak fel.

HALMI *(reszket az izgalomtól, de Horváth erősen tartja. Hirtelen megdöbbenve néz, nyöszörög, rángatja magát, mert az Örült jön be)*

ÖRÜLT Jó napot. Meghalt egy nő altatóktól. Most mondják itt a folyosón. Nem tudják *véletlenül*, ott volt a neve előtt az, hogy „dr.”?

Foglyos és Horváth a különös jelenségnek szóló kíváncsisággal néznek rá, Halmi rémülten bontakozik ki Horváth szorításából

FOGLYOS Nem. Azt hiszem, nem volt ott. Nem volt orvos.

ÖRÜLT A hívásomra jöttek? Már nincs sok időnk. Mit néz ez itt? Vagy maguk azok?

FOGLYOS Kik?

HALMI *(halkan, bizonytalanul)* Apa ...

ÖRÜLT *(csodálkozva)* Hogy? HALMI Nem. Rosszul vagyok. Szerinted is ennyire hasonlít rá, Foglyos?

FOGLYOS Kire?

HALMI Szóval te nem, csak én. Valami baj van velem, ha én látom és ti nem. Ennyire bele vagyok kavarodva? Mi a véleményetek? Mit mondjak neki?

HORVÁTH Tényleg rosszul vagy?

FOGLYOS *(legyint)* Hagyd.

HALMI *(le nem véve szemét az Örültről)* Ne hagyjon. Ne mondd ezt neki. Ne hagyjatok, ha tévedek, mert akkor baj van. Nem akarok ebben benne maradni, ha nektek ez semmi.

ÖRÜLT Miért néz, kérem? Szólja-nek neki. Dolgom van.

HALMI Apa. Most mit csináljak? Mit keresel itt? Valamit mondani kell nekem?

ÖRÜLT Ki maga?

HORVÁTH Te jó isten! Halmi! *(Halántékán forgatott mutatójával jelzi Foglyosnak, mi a véleménye)*

HALMI Mit mondjak?

ÖRÜLT Ne nyúljon hozzám! Figyelmeztetem.

HALMI Ha ez igaz, igaz az egész. És akkor nekem most veled kell menni? Mit akarsz? Kérjek bocsánatot, vagy mit?

ÖRÜLT Maga az? Eljött? Éppen időben. Nem állították meg a kápuban? Pedig én mindenkit figyelmeztettem, maga jelölte meg őket, és időben eljött. Menjen innen.

HALMI Mit kell helyre tenni?

HORVÁTH Valamit csinálni kéne, Foglyos. Ez örület.

HALMI *(megfogja az Örültet)* Ez nem lehet, hadd nézzelek meg!

ÖRÜLT Akkor én fogom megmenteni őket magától. Hiába beszél itt az ember! *(Nekiugrik Halmi-nak)*

HALMI Nem akarok megszabadulni, nem akarok!

Berohan a két ápoló

ELSŐ Karcsi ! Az anyád !

MÁSODIK Segítsenek már!

Közös erővel lefognak az örültet és kihurcolják

ÖRÜLT Én mindenkit figyelmeztettem ! Mindenkit *figyelmeztettem!*

Kimennek, Halmi a földön marad

LEVENTE *(bejön, ránéz a testre, kezében Lili kórházi holmija)* Kész?

FOGLYOS *(Horváthnak)* Nézd már meg, te vagy az orvostanhallgató.

HORVÁTH Én nem merem, ezt még nem tanultuk.

LEVENTE *(letérdel Halmi teste mellé, megnézi)* Még csak ez hiányzott. Ki volt? Ez, akit itt ki-vittek?

HORVÁTH Nem érdekes., az egész félreértés volt. Nem érdemes elmondani az esetet. Meghalt. A többi néma semmi.

4. színpad

Utca Kondorék háza előtt. Kondor és Levente kabátjukat fázósan összehúzza, dideregve jönnek

KONDOR A következő lépés: a felejtés, Levente. Próbáljuk meg, azt hiszem, menni fog, mert túl sok szempontból közelíthető meg a magyarázat. Úgy látszik, az élet nagy ráhagyással dolgozik, sok embert veszítettünk. De nekünk nem szabad törődni ezzel.

LEVENTE Jó hideg hajnalunk van. KONDOR Én szeretem, ezt a napszakot, és ebben az időjárás sem befolyásol. Gyere, menjünk haza. Neked sincs senkid, és egyedül maradtam én is. Legyél a fiam. Mindig ilyen fiút képzeltem magamnak.

LEVENTE Zavarban vagyok.

KONDOR Nem mondtam sokat pedig. Én csak jobbat kaphatok.

LEVENTE Úgy rémlik, jogom van elfogadni az ajánlatát. Az már biztos, hogy díszsortüzet senki sem fog löni felette.

Elmennek

Felelős kiadó: Siklósi Norbert, a Lapkiadó Vállalat igazgatója

Borsod megyei Nyomdaipari Vállalat, 1979 — 9729. Felelős vezető: Kilián Béla igazgató